ڕۆمان

کوێرەی چاوساغ

سابیر ڕەشید

ناوی کتێب: کوێرەی چاوساغ
بابەت: ڕۆمان
نووسەر: سابیر ڕەشید
پێچنین: کاوە حوسێن
هەڵەچن: نووسەر
نەخشەسازی ناوڕۆک و بەرگ: جەوهەر فەتاح
تیراژ: 500 دانە
نۆرەی چاپ: چاپی یەکەم.
چاپخانە: ئاران
نرخ: 1500 دینار
لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی (74)ی ساڵی (2018)ی پێدراوە.

دەستپێک

کە چوویتە شاری کوێران

دەبێ دەست بە چاوتەوە بگریت

- پەندی کوردی -

لە وەتەی بۆ بەشداریکردنی ئەم پێشبڕکێیە پێیانگوتووم، هەموو کات بیر و هۆشم لی ئەوەیە، من دەبێ لەم ماوەیە دیاریکراوەدا ڕۆمانێک بنووسم و بەشداریێکی ئەم فێستیڤاڵە بکەم. شەوان لەسەر جێگاکەم پێش نووسین ماوەیەک بیردەکەمەوە تا بیرۆکەیەکم بە مێشکدا بێت و لەگەڵ خۆیدا بەناو ڕووداو و بەسەرهاتەکانیدا ڕام بماڵێ و دواتر پشووم پێ بدات. حەزدەکەم ڕۆمانێک بنووسم شایانی ئەوەبێت خەڵاتی فێستیڤاڵەکە بەدەستبێنم، ئەگەرچی کارێکی ئاسانیش نییە، چونکە دەمزانی چەند ڕۆماننووسێکی بەناوبانگ بەشداری تێدا دەکەن و منیش، ئەگەر ڕۆمانێکی ناوازە و فرەدەنگ نەنووسم ناتوانم بەرانبەریان بوەستم، بۆیە هەموو هەوڵی خۆم دەخەمەگەڕ، مێشکی خۆم زیاتر دەوروژێنم، زیاتر هێز دەدەمە بیرکردنەوە و قەڵەمەکەم. خۆ ناشبێ خۆم بە

بەرەممە ەمەکانۆکە مەکانم مژوڵ بەکەم، چونکە ەیچ سوودکێی
نەیە و ەیکێک لەو مەرجانە ێەوەی بەشداری دەکات
دەبەی ێقێک پێشکێش بکات پێشنر لە ەیچ جێگایەکدا
بڵونەکرابێتەوە، مەرجێکی نرشی ێەوەیە کە ڕۆمانەکە
لەبارەی پێشمەرگە بێت و دوا مەرجیش ێەوەیە کە
ڕۆمانەکە پێچینێ کرابێت و دانەیەکی لەسەر کاغەز
ڕاکێشرابێت و بە سیدیش پێشکێش بکرێت. ماوەی
بەشداریکردنەکەش سێ مانگیان بۆ دانراوە. ێەم مەرجانە
ەممەوو بۆ من ێاساییبن، چونکە خۆم بە کۆمپیوتەر
دەنووسم و دەتوانم بە سیدی و لەسەر کاغەز پێشکێشی
بکەم. تاقە کێشەم بیرۆکەی ڕۆمانەکەیە دەتا لە
نووسیندا دەستت پێمرم، من ێەوەندە توانای نووسینم
ەیە و ێەزموونێکم لە نووسینی ڕۆمان و ڤۆلکێت و
چیرۆکدا ەیە. لەبەر ێەوەی خۆشم ڕەخنەگر و لێکۆڵەری
بواری چیرۆک و ڕۆمانم لەبارەی تەکنیک و وردەکاری
ەونەری ڕۆمان شارەزام، ێەگەرچی دەیان ڕووداو و
تۆماری بەنرەدی پێشمەرگەم لە مێشکدا کۆبۆتەوە، چ
ێەو چیرۆک و ڕووداوانەی خەڵک و بیرادەر و ناسیاو
بۆیان گێڕاومەتەوە، چ ێەو کارەسات و ڕووداوانەی
لەنێو ێاشتیمانە و بیرەوەرییەکانیدا خوێندوومەتەوە،
یان لە چیرۆک و ڕۆمانی تردا خوێندوومەتەوە، بەڵام
لەگەڵ ێەمەش ێەشتا بیرۆکەیەکی ەوا چەسپاو لەنیاو
مێشکمدا گەڵاڵە نەکردووە. بیر لەوە دەکەمەوە ێەم
ڕووداوانە بکەمە ڕۆمان، کە بەسەر خێزانی خۆمدا
ەاتووە، بەسەرەاتی ژیانی پێشمەرگایەتی باوکم،

ئەودەمانەی دوای تێکچوونی ئاگربەستی ساڵی 1974 کاتێ کە ئاگربەستەکەی چوار ساڵە نەما، خەڵکە ئەوەی لەخۆی دەترسا و ناوی لەناوان بوو، چەکیشی پێ هەڵدەگیرا هەموو کۆمەڵ کۆمەڵ و دەستە دەستە هەر کەسە لەلای خۆیەوە پێی خۆی هەڵدەگرت و شاری جێدەهێڵ، ئەو خەڵکە زۆربەی ڕوویانکردەوە شاخ و خۆیان گەیاندەوە ناوچە ئازادکراوەکان، بوونەوە پێشمەرگە. زۆرێک لەو خەڵکە ماڵ و منداڵی خۆیان جێهێشت و لەبەر دەستی ڕژێم مانەوە. ئێتر ئەو خێزانانەی پێشمەرگە کە لە شار مانەوە دەرد و چەرمەسەری و ئازاری دەروونی و ناخۆشی زۆریان بەسەرهات. من هەرگیز ئەوەم لەبیر ناچێتەوە ئەو کاتە باوکم لەگەڵ دوو مامم و هاوڕێکانی پێکەوە ڕۆیشتن. هەمووان لە ترسی ژیانی خۆیان و بۆ درێژەدان بە خەباتی سیاسییان ڕوویانکردەوە شاخ، ئێمەش بە ترس و لەرزەوە لەژێر دەستی ڕژێمێکی ستەمکار و داپڵۆسێنەر درێژەمان بە خوێندنی خۆماندا و بەم ترس و تۆقینەوە لەژێر هەڕەشە و ئازاری دەروونییەوە و لەژێر هەژموونی سەختی ژیان و باری گوزەرانییەکی مەمرەو مەژی، بێ باوکیمان پێوە دیاربوو. هەرکاتێک ڕژێم دەستی بە شاڵاوی ماڵە پێشمەرگەکان دەکرد، ئێمە ئەمە ڕۆژانەمان لێ دەبووە بە دۆزەخ و ڕۆژەکان و شەوەکان تێدەپەڕین، هەمیشە بیرمان لەوە دەکردەوە ئێستا نا دەمێکی تر، ئەمشەو نا شەوێکی تر بەسەر ئێمەش دادەدەن و وەک ئەو خەڵکەی تر دەمانخەنە ناو زیندانە تاریکەکانی خۆیانەوە.

تا لە نسکۆی شۆڕشی کورددا لە ساڵی 1975 دۆڵ دڕاو تەقەی بڕا، هەر کەسە بەرەو شاری خۆی و ماڵی خۆی گەڕایەوە. باوکم و هەردوو مامیشم وەک زۆربەی ئەو خەڵکە بە خەمبارییەوە گەڕانەوە لمان و بە ناشادییەوە جارێکی تر بەیەکتر شادبوونەوە. ئەم کارەساتە کە خێزانی ئێمە دیمان دەکرێ وەک باکگراوەندی ڕۆمانێکی تراژیدی بنووسرێتەوە ڕووداوەکانی ئەوەندە پڕ لە ژانن، دڵنیام دەبن بە تانوپۆی ڕۆمانێک، بەڵم من هێشتا ئەم بیرۆکەیەم پێ بەس نییە بۆ نووسینی ئەم ڕۆمانە تا بۆ پێشبڕکێی فێستیڤاڵەکە بینووسم، بۆیە من ئەم ماوەیە بیرم لە بیرۆکەیەکی تری هاوشێوە و نزیکی ناو خێزانەکەم و کارەساتی ڕۆیشتنی باوکم. دوای ئەوەی چیمان بەسەرهات، لەگەڵ ئەمەش بۆ نووسینی ئەم ڕۆمانە هەر تەنیا ئەو ڕووداوانەم بەسەرکەوتنی ڕۆمانەکە نەدەزانی، بۆیە لەو ساوە کە بۆ ڕۆمانەکە پێیانگتووم بیر لە بیرۆکەی تر دەکردەوە، لەناو مێشکی خۆمدا دروستی بکەم و تێکەڵی ڕووداوەکانی خێزانی خۆمی بکەم، تا ببێت بە ڕۆمانەی بتوانم بڵێم ئۆخەی و ئیتر شایانی ئەوە بێت پێشبڕکێی هاوڕێکانمی پێ بکەم، چونکە لە پێشبڕکێکاندا ئەو کەسەی بەشداری دەکات دەبێ بتوانێ بەرهەمێکی وا بخاتە بەردەم لێژنەی دادوەری و هەڵسەنگاندن، کە دەبێ هیچ نەبێت بەرهەمێکی پڕ جووڵە و نوێ و جیاواز بێت، چونکە نووسەرانی تریش بەرهەمی باشی خۆیان پێشکەش دەکەن، هەر کەسە بۆ خۆی هەوڵی بەرهەمێکی ناوازە دەدات.

منیش ئەو کاتەی بیرم لە بەشداریکردنی فێستیڤاڵەکە کردەوە، بۆ نووسینی ڕۆمانەکە تەنیا بەسەرهاتی باوکم لە مێشکدا هەبوو، بەڵام ماوەی سێ مانگیش کەم نەبوو، کە بتوانم بە ڕۆمانێکی پڕ جووڵە بەشداربم.

ڕۆژێکیان هەر بە خەیاڵی ئەم ڕۆمانەوە چوومە باغی شار، کە کرابوو بە شوێنی نەقاهەت و بەساڵاچووان تا بتوانم لەوێ چایەک لەگەڵ برادەرە بەساڵاچووەکانم بخۆمەوە و گوێشم لە قسە و چیرۆکەکانی خەڵک بێت بەتایبەتی نەقاهەت و بەساڵاچووەکان، کە لەو چایخانەیەدا لەگەڵ یەکتر کۆدەبوونەوە، بەڵام ئەم ڕۆژە ئەوەی لەوێ دانیشتبوو و لەسەر مێزی هاوڕێکانم بوون هەموویان باسی کێشە و گرفتی مووچەیان دەکرد. دەیان چیرۆکی سەیر سەیر و جۆراوجۆریان لەبارەی باری گوزەران و دۆخی کۆمەڵایەتی و تێکچوونی شیرازەی خێزانەکان دەگێڕایەوە. ئەم چیرۆکانە تاڕادەیەک بۆ من جێگای قووڵبوونەوە بوون، چونکە چیرۆکنووس و ڕۆماننووس پێویستە لەناو خەڵکەوە کەرەستە و بابەتەکانی خۆی دروست بکات و ئاگاداری هەموو ناخۆشی و چیرۆکە نارازییەکانی خەڵک بێت، بەڵام لەگەڵ ئەمەش ئەم چیرۆکانە نەبوونە هەوێنی ئەم ڕۆمانەی کە من دەمەویست بەشداری پێشبڕکێیەکەی پێ بکەم.

ئەم ڕۆژە زۆر بە بێ تاقەتی لە باغی شار هاتمە دەرەوە و بە دڵێکی زۆر خەمبارەوە بە دەم ئێش و ئازارەکانی ئەم خەڵکەوە ویستم پیاسەیەک بە دەوری قەڵادا بکەم و تۆزێک بیر و هۆشی خۆم بپەروێنمەوە، چونکە منیش وەک

ئەوانەی لە چاخانەکەی باغی شار بوون مامۆستای خانەنشینی بووم و لە ژانەکانی ئەو خەڵکە دەگەیشتم، بەڵام لەگەڵ ئەمەش ئەم ژانانە لەلای من خۆیان کۆ دەکردەوە و دەبوونە ڕامانی سەرەکی پرۆگرامەکەم. دەمەوعەسرێک درەنگ لەم پاسەی دەوری قەڵت گەیشتمە نزیک کومبارفرۆشەکان و نزیک دووکانەکانی ژێر ەوۆڵێن لسندباد، نزیک کۆنە حەمامەکە بووم لەناکاو کامێرای چاوم لەلای کابرایەکی کوێر وەستا، دیمەنی ئەو کابرایە سەرنجی بۆ لای خۆی ڕاکێشام. کوێرە بێ گۆچان بە ڕێگادا دەڕۆیشت و خەڵکی تووڕەیان دەکرد و گێچەڵیان پێدەکرد، ئەویش بە جوێن وەڵامی دەدانەوە. هەندێک لەو کەسانە پێیاندەگوت:

چاوساغ، چاوساغ

ئەو لێیاندەپاڕایەوە وازی لێ بێنن با بە ڕێی خۆیدا بڕوات، بەڵام ئەوان وازیان لێنەدەهێنا و ئەویش بە جوێن وەڵامی دەدانەوە.

بڕێکی پێچوو چەند گەنجێک بەدوایدا دەڕۆیشتن و سروودی ئەی ڕەقیبیان بۆ دەگوت.

لەملاوە چەند گەنجێکی تر هاواریان کرد:

بژی کورد و کوردستان

ئەویش لەم قسانە توورە دەبوو بە هاوارەوە بە خەڵکەکەی دەگوت:

- بڕۆن هەی داینکان بە نۆکەران بگێم، بڕۆن بزانن کێ لەم کوردایەتییەی خواردووە ئەم سروودە بۆ ئەوان بڵێن، بەوان بڵێن بژی کورد و کوردستان، بەداخەوە ئێوە

ئێستاکە فام ناکەن و نەگەیشتوون کێ کردوویەتی و کێشەکانتانە سەر خوانی ئامادە. بڕۆن ئەی بەنەفرەت بن خۆتان و بەرپرسەکانی ئەم وڵەن، لەوەنەی من بیردەکەمەوەو فام دەکەم حکوومەتم لەم حکوومەتەی خۆمان سەگباب تر نەیدەوە، حکوومەتم لەم حکوومەتە ناپاک و دزتر نەیدەوە، بڕۆن ئەی بەر نەفرەت و غەزەبی خوا بکەون خۆتان و حکوومەتە گەندەڵەکانتان، ئەوە ئەم حکوومەتە بۆ نەزانی کەو ئێوە باشە پیرۆزتان بێت.
ئەم دیمەنە زیاتر سەرنجی من بۆ لای خۆی راکێشا، لە دڵی خۆمدا گوتم: (دۆزیمەوە، ئەم ڕۆمانەی من دەمەوێ بنووسم ناوەرۆکەکەی لەو پیاوە کوێرەیە کە پێیدەڵێن چاوساغ). ئیتر وازم لە پیاسەکەی دەوری قەڵات و بەدوای کوێرەکە کەوتم نازانم دەچێتە کوێ و چۆن دەژی و ئەوێنێی ئەم جێدانە و پەرچەکرداری بۆ کوردانەی چییە؟ لە لەوێ لە خۆی و دەوروپشتی خۆیدا پرسیم و چرۆکی و بەسەرهات و ژیانی ئەو پیاوە بکەمە ئەم ڕۆمانەی کە من دەمەوێت بنووسم. نازە نەواو ئیتر دەنووسم و ئەوێنی ڕۆمانەکەی من دروست بوو.

بەدواداچوون

ئێمە لە هەموو چرکەیەکدا

بە کوێریی سپی گەمارۆ دراوین

ساراماگۆ

لە ڕۆمانی (کوێری)دا

ئەو خەڵکە وازیان لێنەدەهێنا، ئەو هەر دەڕۆیشت و دەیویست بگەڕێتەوە ماڵی خۆی، خەڵکەکەش زیاتر پەسنیان دەکرد. چەند گەنجێک فیکەیان بۆ لێدەدا و سروودی ئەی ڕەقیبیان لە پێشییەوە دەگوت. هەندێکیش هوتافی بژی کورد و کوردستانیان بۆ دەگوت. هەبوو هاواری دەکرد: بژی حکوومەتی هەرێم.
ئەویش وەک پێشەی هەمیشەیی وەڵامەکانی بۆ ئەو خەڵکە جنێودان بوو بە حکوومەتی هەرێم. منیش زۆر بیرم لەم بابەتە کردەوە، دوایی لە دڵی خۆمدا گەیشتمە ئەو ڕاستییەی کابرایە هەبێ و نەبێ کێشەیەکی دەروونی لەگەڵ کوردبوون و کورد و کوردستاندا هەیە. بۆیە وا لێی بۆتە گرێی دەروونی و کە گوێی لەم وشانە دەبێت ئەو پێی قەڵس دەبێت و لێی دەبێتە هەڵچوونێکی

دەروونی. بڕیارمدا بەدوایدا بچم و شوێنی نیشتەجێبوونەکەی بدۆزمەوە و ئەوێش لەم ماڵانەی دەوروبەریدا، لەو خەڵکەی کە لە نزیکیەوە دەناسین، یان جیرانی ئەوین لێیان بپرسم و بگەمە بنج و بناوانی ئەم نهێنییە و گرێکوێرەی ژیانی پێکەمەوە، چونکە لە دڵی خۆمدا دەمگوت:))ڕەنگە کوێرە چیرۆکی سەیر و سەمەرە و تراژیدی لەبن باڵی بێت، دیارە کارەساتی جەرگبڕی دیوە بۆیە وا بەم قسەو ناوانە هەڵدەچێ و دەماری بە هەمووشتێکی کوردایەتی دەگیرێ، ئەگەر وانەبێت بۆچی بەم قسە و وشە و سروودە تێکدەچێ و جنێو دەدات و شێت و هاردەبێت و وەک فیشەکە شێتە هەڵدەچێ.

ئەوەی زیاتر منی کە من حەزدەکەم بچمە بنج و بناوانی بابەتی کوێری و چاوساغییە، دەبێ بۆم روونبێتەوە ئاخۆ ئەو پیاوە کوێرە، یان چاوساغە، ئەگەر کوێرە بۆچی بە چاوساغ بانگی دەکەن و نووره دەبێت، ئەگەر چاوساغیش بێت بۆچی وەک کوێران بە ڕێگادا لەسەرەخۆ دەڕوات. ئەوەی زیاتر سەرم سووڕماوە لێی ڕۆیشتنییەتی بێ گۆچان. ئەوانە هەموو پرسیار بوون و من بۆ نووسینی ڕۆمانەکەم دەبووایە بەدواداچوونی بۆ بکەم و نهێنییەکان هەڵبدەمەوە.

سەرەتا نیشتەجێبوونەکەم من پاش ئەو عەسرە درەنگەکە کاتەکەش بەرەو ڕۆژئاوا بوون دەچوو، خەڵک وردە وردە بەرەو ماڵەکانیان دەگەڕانەوە. منیش زانینی نهێنی و سەربردەی ئەو پیاوە لە کەڵەکەی دام. پێی بە پێی و هەنگاو بە هەنگاو بەدوایدا ڕۆیشتم تا لە کۆڵانێکی کۆنی نزیک

گۆڕستانی تەیراوە لە دەرگاکەی دا. دوای ماوەیەکی کەم کچێکی جاحێلم بینی، هات دەرگاکەی لێکردەوەو کوێرە چووە ژوورەوە، منیش خانووەکەم دەستنیشانکرد و گەڕامەوە ماڵەوە. ئیتر ئەمڕۆژە تا ئێرە توانیم بگەمە یەکەم وێستگەی پشکنینەکەم. کە چوومەوە ماڵەوەش لە ڕێگادا بیرو هۆشم لەوە بوو چۆن بتوانم بگەمە ناو ئەم ماڵە، چونکە ئەگەر بگەمە ناو ماڵی کوێرە ئەوا بێشک دەتوانم گرێی نهێنییەکانی ژیان و ناو ماڵی کوێرە بکەمەوەو لەپەرە شاردراوەکانی بدۆزمەوەو ئیتر لەوە بگەم ئەو کابرایە بۆچی بە وشەی کورد و کوردستان و کوردایەتی تێکدەچێ، ئەوسا دەتوانم ئەم چیرۆک و نهێنیانەی کوێرە بکەم بە ڕۆمانێک کە مەبەستمە بینووسم. ئەوکاتە لەوەش دەگەم ئاخۆ چیرۆکەکانی ژیانی کوێرە شایانی ئەوەن ببنە ئەم ڕۆمانەی کە من دەمەوێ بینووسم، یان شایانی ئەوە نین.

منیش دەچمە ئەو ماڵە خۆ هیچ زیانی نییە، یان ئەم چیرۆکانە دەکەم بە ڕۆمانەکە و لە پێشبڕکێکدا پێشکێشی دەکەم و بەختی بردنەوەشم دەبێت، یانیش وەک خۆی لە ماڵە دێمە دەرەوە، خۆ ئەوسا هیچ نەبێت ئەو نهێنییە ئاشکرا دەکەم، کە کوێرە بۆچی بەم قسە و وشانە شێت و هار دەبێت و بەرگە ناگرێ و بە جنێو وەڵامیان دەداتەوە.

ئیتر دەبووایە من بگەمە ناو ماڵی کوێرە تا لە نزیکەوە و لە زاری خۆیەوە ئێش و ئازارەکانی بنووسمەوەو گرێکوێرەی نهێنییەکانیشی بۆ خوێنەر بدرکێنم لەم

ڕۆمانەی، ئەگەر بینووسم ناوی دەنێم (کوێرەی چاوساغ).
ئەم شەوە کە چوومە ماڵەوە تا درەنگانی شەو خەو نەچووە چاوەکانم تا دوا هێڵ و هێمام لە مێشکی خۆمدا داڕشت، ئینجا خەوم لێکەوت.
بەیانی لە خەو ڕابووم و نانم خوارد و ماوەیەک داڵغەی ئەوەم لێدا چۆن بچمە ماڵان و چۆن داوای بەکرێگرتنی ژوورێکی لێبکەم لە ماڵەکەیدا، چونکە من لە ماڵی خۆشمدا لەگەڵ ژنەکەم هەمیشە شەڕی پارەو خەرجیم هەبوو، بەتایبەتی لەم دوو ساڵەی دوایدا کە قەیرانی دارایی بوو لە هەرێم، حکوومەت چارەگە مووچەیەکی دەدایە فەرمانبەران و ئەوەی دیکەشی بە بیانووی پاشەکەوتکردن نەدەدرا، هەتا ئەو کاتەش کە مووچە وایلێهات حکوومەتی هەرێم بەردەوام پارەی سێ مانگ قەرزاری فەرمانبەران بوو، ئەمەش گرانی بازاڕ و نەبوونی ئیشوکار و دابەزینی نرخی خانوو و زەوی و ئۆتۆمبێلی لێکەوتەوە، بەڵام لەبەر ئەوەی پارە لە بازاڕدا زۆر کەم بووەوە بازاڕیش بەرەو کزی چوو، ئەگەرچی بۆ فەرمانبەران هەر گرانی بوو، چونکە پارەکە نەماو نرخی کەلوپەل و خۆراکیش هەروەک خۆی بوو، بۆ ئەو فەرمانبەرانەی کە تەنیا کاری حکوومەتیان دەکرد ژیانیان سەخت بوو، بۆ منیش هەر وابوو لەبەر ئەوەی من تەنیا کاری حکوومەتم دەکرد و کرێچیش بووم بۆ من زۆر سەخت بوو، چونکە مووچەکەش لەگەڵ ئەوەی زۆر کەمکرایەوە، بەڵام تۆ وەرە سێ مانگ جارێک بە چارەگە مووچەیەکیش بژی، زۆر سەختە، هەی

حکوومەتی هەرێم.

منیش ئەو خانووەی تێیدا دەژیام نیوەی مووچەکەی من بوو، خاوەن خانووش نرخەکەی بۆ دانەبەزاندم بۆیە مووچەکەشم بەشی ژیانی من و خێزانەکەمی نەدەکرد، ئەگەرچی من وجاغکوێر بووم و تەنیا خۆم و خێزانەکەم بووین، بەم چارەگە مووچە و سێ مانگ جارێک مووچە وەرگرتنیش ژیانی ئێمەی سەخت کردبوو. هاوسەرەکەشم ژنی ماڵەوە بوو، مووچەی نەبوو، بۆیە ئەوەی لە ماڵی ئێمەدا بەهای نەبوو، خۆی نەدەگرت تەنیا پارە بوو، منیش بەشێکی مووچەکەم بۆ کڕینی کتێب و ڕۆژنامە و گۆڤار و دانیشتنی چایخانە بوو، ئەمەش وایکردبوو من و هاوسەرەکەم هەموو کات شەڕمان بوو، ئەو دەیگوت: (تۆ بۆچی بەم قەیرانە دەست بە پارەوە ناگری و واز لە کڕینی کتێب و گۆڤار و ڕۆژنامە بێنە و ئەوەندەش مەچۆ بۆ چایخانە).

بۆیە بیرۆکەی بەکرێگرتنی ئەم ژوورە بیرۆکەیەکی چاک بوو بۆ ئێمە، ئەگەر ببمە کرێچی کوێرە ئیتر لەم قەیرانی داراییە تاڕادەیەک ڕزگارم دەبێت و لەملشەوە دەبم بە هاوماڵی ئەوان و بەردەوام پێکەوە دەبین و دەتوانم شەوان لەکاتی پێکەوە دانیشتنمان لە هەموو نهێنییەکانی بگەم و چیرۆکەکانی بزانم و ئەم ڕۆمانە بنووسم. هێشتاکە ئەم بیرۆکەیەم بە خەڵت نەگوتبوو، بەڵام دڵنیابووم، ئەگەر بەکرێیەکی کەم، کوێرە ژوورێکم لە ماڵەکەی بداتێ، ئەوا بێ بگرەو بەردە دەتوانم ماڵەوەمان ڕازی بکەم، چونکە پارەیەکی باشمان

بۆ دەگەڕێنەوە تا کێشەی ئەم قەیرانە چارەسەر دەبێت و دوای ئەمەش خودا کەریمە.

خۆشم ناوماڵێکی ئاوەها قەبەم نەبوو، ئەوەی ئەمەبوو و زۆر بوو نەیا کێشەکانم بوو. مرۆڤی نووسەر چی ئەیە لەناو ماڵەکەیدا لە کێشەکانی زیاتر، بۆیە دەمتوانی کێشەکانم لە ئەوانیکی ئەم ماڵەدا، یان لە ئەوانەکەی کە دەکەوێتە پێش ئەو ژوورەی دەگرم جێیان بکەمەوە، ئەمە ئەگەر بوو بە بەشم و بوومە کرێچی کوێرە.

لەگەڵ خەڵت قسەم کرد و رازیم کرد. بەیانییەکەی ئێشتا کوێرە لە ماڵ دەرچەنوو بوو، من لە دەرگای ماڵیانمدا، خۆم وا نیشاندا کە نانوام لە خانووەکەیدا بژیم، ئەگەرچی نەیا خۆم و ئاوسەرەکەشم بێن و مووچەکەشمان بۆنە چارەگێک و بە سێ مانگ جارێک وەردەگرین و خەڵکیش وەک من فەرمانبەر نییە، بۆیە پێمان بۆ ئەوان ئێواو، تا ژوورێکم لە ماڵەکەیاندا بەکرێ بدەنێ.

سەرەتا کوێرە لێی پرسیم:

- چەند کەسن؟

- نەیا خۆم و ئاوسەرەکەم و منداڵمان نابێت.

دوای کوێرە پرسی بە کچەکەی کرد، ئەویش گوێیە باوکی:

- ئەگەر تۆ رازی بیت من لەرزیم نییە، مادام ئەوانە نەیا دوو کەسن، لە ماڵی ئێمەدا ژوورێکدا جێگایان دەبێتەوە بۆ میشیان دەبن بە ئاودەنگی و نەیاییم دەڕەوێننەوە.

ئینجا کە بەڵێنی ئەوەم پێدا ئێمە بۆیان دەبینە پشت و پەنا و بەهۆی ژوورەکەی ئەوشەوە ئەو خێزانەی لەم قەیرانە رزگار دەکات و دەبێتە خێری خێزانە کۆچکردووەکەشی، ئەو رازی بوو ژوورەکەم بەکرێ بداتێ.

دوای لەسەر کرێکەشی رێککەوتین و مایەوە بچم لە ماڵەوە خەڵنی خێزانم ببەم و ماڵەکەمان بگوازینەوە ماڵی کوێرەو ببین بە هاوماڵی ئەوان.

بنج و بناوان

ئێمە بۆ رابردوو ناگەڕێینەوە
لەبەر جوانییەکەی، بەڵکو
لەبەر ناشیرینی ئێستایە!!
- عەلی ئەلوەردی -

لە پشکنینەکانمدا بۆ دۆزینەوەی نهێنییەکانی کوێرە بەردەوام بووم، تا ئەوەندەمەش کە بوومە کرێچی ئەو زانیاری تەواوم لە نهێنی ژیانی ئەودا نەبوو، بەڵام ئەوەی بۆ من باش بوو، لە نووسینی ڕۆمانەکەشدا بۆ ئەم پێشبڕکێیە بە کەڵکم دەهات، ئەوەبوو من دوای چەند ڕۆژێک لە کرێچیانی ئەو لە بنەچە و شتە نهێنییەکانی یەکترمان دەپرسی و لە هەندێک پرسیار و وەڵامدا، ئەوەندەی لێ حاڵی بووم ئەو لە پێشمەرگایەتیدا کوێر بووەوە ئەمەش بۆ مەرجی ڕۆمانەکە گرینگ بوو، ئەوەی کە لێشی بووەتە گرێکوێرە و بە کوردایەتی قەڵس دەبێت ئەوەیە ئەو پیاوە هەموو ژیانی خۆی لەسەر کوردایەتی داناوەو لەبەر کوردایەتیش وایلێهاتووە و هیچیان بۆی نەکردووە. بۆیە بە نازناوی چاوساغ و

وشەی کوردانەی و سانشی حکوومەتی ئەرێم پەست
و دڵگیر دەبێت، ئەوە پەرچەکردارەکەی و ئەمانەش
بابەتی گرنگی ناو ڕۆمانەکەن و ئەم سەربردەوە
چیرۆکانە دوای لە گێڕانەوەی ڕۆمانەکەدا دەخەمە
بەردەم خوێنەرانی ڕۆمانەکە، چونکە دەبێ بۆ ڕاکێشانی
خوێنەر هەر لە سەرەتای ڕۆمانەکەدا ئەم نهێنیانە زوو
بۆ خوێنەر دەرکێنم، چونکە ئەوکاتە جوانی ڕۆمانەکە
بەدیار ناکەوێت، بەڵام خۆ دەبێ ئەم بەشەی بۆ ژیانی
پێشمەرگایەتی نەرخان دەکەم و هەر لەم بەشەدا
نهێنی بە گژداچوونەوەی ئەو خەڵکە و گرێکوێرەی
کوردایەتیەکەی و کارداناوەکانی بەرانبەر کوێرایەتی و
چاوساغی نەسەغی ئەو ڕووبەکمەوە و ئەمەش دەبێ
لە ڕۆمانەکەدا باسی خەڵکی پێبدەم، چونکە لەگەڵ بابەت و
مەرجەکانی ڤیسێنی ڤەلەکەدا نەکەر دەگرنەوە.
ڕۆمانەکە لەسەر پێشمەرگایەتی ئەو پیاوە بنیاد دەنرێ،
بەڵام با جارێ بچینە جنب و بناوانی ئەو پیاوەی لێی حاڵی
بین، ئەو بنچەی لە کوێوە هاتووە و چی وای لێکردووە
بگاتە ڕۆژگاری ئەمڕۆی، دوای بۆمان دەردەکەوێ ئاخۆ
ئەو هەر نەیزانی ئەو کچەی ئەوە، یان مندالی بریتی هەنە
و لێی نین، یان یان، مردوون و بەسەرهوە یان سەفەری
دەرەوەی ولاتیان کردووە. بەهەر حاڵ لەم ڕۆمانەدا
خوێنەر نەوشی ئەمواڕوانی ئەموو ئەم وەڵامانە دەکەم
و وادەکەم وەک شێشکی خستنە سەرکێ لە ڕۆمانەکەدا
ورده ورده نهێنی کوێرەیان بۆ بدرکێنم، ئەمەش خاڵی
سەرکەوتنی ڕۆمانەکەیە. خۆ ناشبێت ڕۆمانەکە هەر

گێڕانەوەی ئاسایی بێت، وەك ڕۆمانی جاران بەرینی بێت لە سەرەتا و گرێچن و کۆتایی کە جاران باوبوو، شینم هەرچییەکەم بەدەستکەوت لە چیرۆکە نوێیەکانی کوێرە هەروا وەك خۆی بە شێوازی تایبەتی خۆم بنووسمەوە بیدەمە خوێنەر، ئەوسا ئەو خوێنەرە زیرەکەش کە بێگومان ئەندامانی لیژنەی هەڵسەنگاندنی فێستیڤاڵەکەش بە خوێنەری زیرەک دادەنرێن، ئەگەر وابێت ئەوانیش ئەم ڕۆمانەم بە خۆش دادەنێن. نابێ هەروا بە سادەیی ڕووداوەکان و چیرۆکەکانی ناو ڕۆمانەکە بگێڕمەوە، بەڵکو پێویستە بە تەکنیکێکی زۆر نوێتەری بتوانم ئەو پیاوە کوێرە بکەم بە پاڵەوانی سەرەکی ڕۆمانەکەم و چیرۆك و ڕووداوەکانی کە لێی وەردەگرم. بتوانم بە چەندان تەکنیکی سەردەم، ڕۆمانەکە بخەمە ناو لیستی ڕۆمانەکانی هاووی فێستیڤاڵ، بەڵکو ئێی بتوانم وەك خەونێکی ئەدەبیم خەڵتەکە بەدەستبێنم، یان هیچ نەبێت براوەی یەکێك لە سێ خەڵتەکە بم، بەڵم نەم خواستم لەوە زیاترەوە هەست بە توانای خۆم دەکەم و هەوڵی ئەوە دەدەم وای بنووسم تا ڕەزامەندی لیژنەی هەڵسەنگاندن بەدەستبێنم، ئەگەر خۆم براوەی خەڵتی یەکەم بم. ئیتر ئەم بەشە دەکەمە یەکەم وێستگە و دوای ئەوەی زانیارییەکان لە کوێرەوە کچەکەی وەردەگرم هەوڵدەدەم ڕۆمانەکە بە تەکنیکی ئەنێی کۆتایی بۆ سەرەتا بنووسم، لە کۆتایی ڕۆمانەکەدا بگەمەوە ئەم شوێنەی کە کوێرە لەسەر شەقام و بەردەم دووکانەکانی بازاڕدا کە خەڵکەکە پێیدەڵێن: چاوساغ، یان سروودی

ئەی رەقیبی بۆ دەڵێن، یان بێژی کورد و کوردستانی بۆ
دەڵێن و ئەویش جوێن دەدات و نەیان بە جوێن وەڵامی
ئەو خەڵکە دەداتەوە دەیەوێ دەنگیان کپ بکاتەوە،
بەڵام من دەمەوێ لە نێوان ئەمەو ژیانی ئەو بگەم
و بیکەمە ئەو ڕۆمانەی کە خۆم خەونی پێوە دەبینم.
ئەوەبوو دوای چەند رۆژێک لە هاوماڵیان لەگەڵ ماڵی
کوێرە و پرسینی لە خۆی و شانازی کچی وا ئێستاکە
بەشی یەکەمی ڕۆمانەکەم بەم شێوەیە دەنووسمەوە کە
دەمانباتەوە بۆ بنج و بناوانی کوێرە و خێزانەکەی.

ئەو بۆ باسکردنی بنج و بناوانی خۆی و خێزانەکەی،
ئاهێکی ساردی هەڵکێشا و بەدەم خواردنەوەی
دیشلەمەکەی وای بۆ گێرامەوە:

من بە بنەچە خەڵکی شاری مەهابادی کوردستانی
ڕۆژهەڵاتم، کە خەڵکی ئەوێ سابڵاغیشی پێدەڵێن.
ئێمە چوار برا و خوشکێک بووین. من کوڕی دووەمی
خێزانەکەمان بووم. براکەی لە خۆم گەورەترم هەبوو
ناوی بایز بوو، ئەو ئەوەندە پۆشتە و ڕێکوپێک و بە
ویقار بوو بۆیە خەڵکی پێیاندەگوت بایز ئاغا، ئەو
لەلایەن دایک و باوکیشمەوە هەر خۆشەویستتر بوو، ئێمەش
لەبەر ئەوەی برا گەورەمان بوو بۆیە زۆر ڕێزمان
دەگرت و شکۆی لی هەموومان هەبوو. ئەو هەر لە
منداڵییەوە تا گەورەش بوو هەر حەزی لە شەڕ بوو،
لە کۆڵان هیچ منداڵێک نەیدەوێرا لەگەڵی بەشەڕ بێت،
هەمیشە لە ماڵەوە و لە دەرەوە کە لێیاندەپرسی:
دەتەوێ لە دواڕۆژدا ببیت بە چی؟ ئەویش دەیگوت:

حەزدەکەم ببمە ئەفسەر.
ئیدی قەدەرەکەی ئەویش وەهابوو، خەونەکەی منداڵی هاتەدی و لە سەردەمی کۆماری کوردستاندا بووە ئەفسەر، چونکە کۆلێژی تەواو کردبوو، بەهۆی لێهاتوویی و بەژن و باڵ و کێشی قیافەکەشی توانیبووی لەنێوان چەندان کەس بە ئەفسەر هەڵبژێردرێن. ئەو گیانی کوردایەتی زۆر بەهێز بوو، سەرێشی لە سیاسەت و ئابووری دەردەچوو، چونکە خۆشی بەکالۆریۆسەکەی لە ئابووریدا بوو. ئەو قازی محەمەد (پێشەوا)ی زۆر خۆشدەویست و بۆ کۆماری کوردستانیش زۆر دڵسۆز بوو. دوای ئەوەی کۆمار کەوت و قازی محەمەد لە سێدارە درا، ئەو لەناو ماڵدا خۆی شاردبووەوە، دوای بە هەر جۆرێک بوو براکانمی دەربازکرد و بەرەو کوردستانی باشوور هاتن، ئێمە شار بە شار و دێ بە دێ، دواجار گەیشتینە هەولێر. لەهەولێریش لە مزگەوتی شێخی چۆلی گیرسایەوە و مجێوری مزگەوتەکە لەناو ژوورەکانی دەرەوەی حەرەمی مزگەوت، جێگایەکی بۆ کردەوەو ژوورێکی بۆ چۆڵکرد و لەوێ مایەوە، بەڵام ئەو هێشتا بیروهۆشی لی کۆمار و چۆنییەتی لە دەستدانی ئەو خەونە و لە سێدارەدانی قازی وایلێکرد مێشکی تێکچوو، وەک جاران نەما تا کەوتە سەر جادە و وەک مرۆڤێکی ئاسایی جاران ڕەفتاری نەدەکرد. وێنەیەکی قازی محەمەدیشی لە یاخەی خۆی دابوو، هەمیشە چاکەت و پانتۆڵێکی ڕەش و بۆینباغێکی سووری لە ملدا بوو.

بابی زیائاغای برام پیاوێکی باڵابەرزی جەستە پڕ و دەموچاو پان بوو، هەمیشە ئەگەر خەڵک سڵاوی لێکردبا ئەو وەک وەرگرتنەوەی سڵاوی سەربازی ئەفسەرێک، چەشنی سەردەمی ئەفسەری کۆماری کوردستان سڵاوی سەربازی وەردەگرتەوە. ئەگەر دووکاندارەکان بانگیان بکردبوایە و دیشەمەیەکیان بۆ بانگ کردبا و دوای بیانداوایە ئەوا قسەی خۆی بۆ دەکردن، ئەگەر دڵی خۆشبووبوایە ئەوا لوکی بۆ دەگوتن. ئێستاش لەبیرمە کە گوێم لە لوکەکانی دەبوو هەمیشە کوردی و فارسی و عەرەبی تێکەڵ دەکرد و سەری هەموو لوکەکانیشی ئەوەبوو کە دەیگوت:

بە کوردی وەرە خانم

بە فارسی بیا خانم

بە عارەبیش تعال خانم

ئینجا دوای ئەم لوکە هەمیشە لوکەیەکی ناوسێ ئاغای دەگوت ئەوەی دەڵێ:)کورد خائینۆ(. ئەوەی نووڕەشی بکردبوایە، یان قسەی بە قازی محەمەد گوتبا، ئەو لەجێی خۆی نووڕە دەبوو، پڕی دەدایە دەستەکانی خۆی و قەمپاری لە دەستەکانی خۆی دەدا و بە هەردوو دەستی لە چۆکی خۆی دەدا و دواییش بە لە خۆدانەوە دانیشتنەکەی جێبەدەهێشت.

خەڵکی هەولێر زۆربەیان فێربووبوون و دەیانزانی ئەو بەچی نووڕە دەبێت، بۆیە هەندێ دەیانویست نووڕەی بکەن، یان دڵی بشکێنن، هەمیشە لەبەردەم ئەودا بە ڕێزەوە ناوی قازی محەمەدیان دەهێنا.

لەودەمە کە کوێرە لەناو گێڕانەوەی خۆی بوو لێم پرسی:

- ئەدی بابی زاغا برای تۆ نەبوو؟ مادام تۆ لە هەولێر بووی، بۆچی نەدەبردە لای خۆت؟ بۆچی نەتدەبردەوە ماڵی خۆت؟

- زۆر هەوڵم لەگەڵیدا و زۆریش پێمدەگوت وەک ئەوەی من نەناسی دەیگوت: بڕۆ لێمگەڕێ ئازە من دوای قازی محەمەد ناژیم بۆ چییە. ئەدی ئەو شارە هەموو ماڵی منییە.

بۆیە بۆم دەربەست نەدەبوو، تا لە دوایدا بە ناچاری وازم لێهێنا، بەڵام شەوان ماڵی خۆی لە مزگەوتی شێخی چۆڵی پێدەزانییەوە و دەگەڕایەوە ئەوێ و زۆریش لەوێ ئاسوودە بوو. منیش لەودەمە دیسان بە جۆرێکی تر لێم پرسی:

- ئەی چی لێهات، ئێستا ماوە؟

ئەویش ئاخێکی هەڵکێشا و گوتی:

- چیرۆکی بابی زاغا دوورودرێژە و بەوەندە تەواو نابێت، شەوێکی تەواوی دەوێ تا هەمووی بۆت بگێڕمەوە، بەڵام من جارێ وەڵمی کۆتایی دەدەمەوە دەڵێم:

- خودا پشت و پەنای بێ شەهیدیان کرد!

- چۆن و کێ و کەی شەهیدیان کرد، ئاخر شتێ و شەهید بوون؟

- ئەدی نەمزانی ئەو چیرۆکە درێژە و لێگەڕێ با بۆ شەوێکی تر بێت، جارێ من با باسی خێزانەکەی خۆمتان بۆ بکەم بە بابی زاغاشەوە.

- فەرموو، من زۆر حەزدەکەم بێ ئەم بنج و بناوانەش ڕۆمانەکەم کەلێنی مانای تێدەکەوێ. فەرموو بیگێڕەوە:

- ئەو بایز ئاغا بوو، برا گەورەم بوو، دوای چیرۆکەکەی دەگێڕینەوە.

منیش ناوم سیامەندە و دوو برای تریشم هەن، ئێستا ماون و لە مەهاباد دەژین، یەکێکیان ناوی جوامێرە و ئەوەی ترە بچووکترینمانە ناوی وەسیمە، خوشکێکیشم هەیە لە من بچووکترە و لە جوامێریش گەورەترە، واتە لە نێوان من و جوامێردا لەدایک بووە، ئەویش ناوی پەرییە. براکانم هەردووک لە مەهاباد ژنیان هێناوە و پەریشمان شووی بە پیاوێکی خەڵکی سەردەشت کردووە و ئێستا وا لەوێ خاوەن دوو کوڕ و کچێکە و جوامێر کوڕێک و کچێکی جاحێڵی هەیە و ئیتر منداڵیان نابێت.

من لەو دەمەوە لە کوێرەم پرسی:

- مام سیامەند تۆ بۆچی نەگەڕایتەوە مەهاباد. باشە بایز ئاغای برات ئەفسەری کۆماری مەهاباد بوو بۆیە لە ترسی گرتن و جەزرەبەی دەوڵەت هاتە کوردستانی باشوور، ئەدی تۆ چی بووە و بۆ چ هاتیتە هەولێر؟

- ئەم دوو پرسیارە دوو چیرۆکن، ئەگەر کاتی گوێ هەڵخستنت هەیە وەک دوو چیرۆک بۆت دەگێڕمەوە و پێتدەڵێم.

منیش بە خۆشحاڵییەوە وەڵامم دایەوە وتم:

- وەڵا مام سیامەند کاتم هەیە و لێشم بۆ مەراق و هەموو جەستەشم بووە گوێ و بە تامەزرۆییەوە ئەم وەڵامە چیرۆکانە دەخزێنە ناو ڕۆمانەکەمەوە.

ئەویش فڕێکی لە دیشلەمەکەیدا و ئاخێکی قووڵیشی هەڵکێشا و بە حەسرەتەوە وتی:

- کاکە گیان منیش پێشمەرگەی کۆماری کوردستان بووم، بەڵم هەوەڵجار لەگەڵ کاکم بایز ئاغادا نەهاتم بۆ کوردستانی باشوور، بەڵکو ماوەی مانگێک دوای کەوتنی کۆمار خۆم شاردەوە، دوایی کە زانیم ئیتر ناتوانم چیتر بە نهێنی بژیم، ئەوەبوو براکانم منیشان بە قاچاغ پەڕاندەوەو منیش هەروەک بایز ئاغا خۆم گەیاندە هەولێر و ئێستاش دەبینی هێشتاکە لەم شارەم و بوومەتە خەڵکی ئەم شارە، بەڵم با وەڵمی ئەم پرسیارەشت بدەمەوە کە بۆچی نەچوومەتەوە مەهاباد، بێگومان ئەمەش هەر چیرۆکێکی خۆی هەیە.

چیرۆکەکە بە کورتییەکەی ئەوەیە:

دوای ئەوەی من و کاکم بایز ئاغا هاتینە هەولێر و ماوەی ساڵێکی پێچوو لە ئەوان جیابوونەوە، جوامێر و وەیسی برام لەنێوان خۆیاندا ڕێکدەکەون تا میراتی بابم لە نێوان خۆیاندا دابەش بکەن، دەچن وەفاتنامەی بایز ئاغا و من دەردێنن و بە مردوومان تۆمار دەکەن، ئینجا میراتەکە لە نێوان خۆیان دابەش دەکەن. بابم ڕەزوباغێکی زۆری هەبوو لە دەرەوەی شار، لەناو شاریشدا دوو ڕیزە دووکانی هەبوو، ئەوان تەنیا پارچە عاردێک و دووکانێک دەدەن بە پەری خوشکمان و ئەوەی تریشی هەمووی لە نێوان خۆیاندا دابەشی دەکەن. ئەوەی ئاگاداریشم خوشکیشم زۆر ناڕەزایی نیشاندابوون، چونکە دەیزانی بایز ئاغا شەهید بووە و منیش ماوم، ئەو دەیگوت: دەبێ

بە دوای مندا بنێرن و بەشی منیشی لێبدەن، ئازارەکانی تریشی لەبارەی بەشی خۆی بوو، ئەو دەزانی زۆر غەدریان لێکردووە، زۆر هەوڵی لەگەڵیاندا، بەڵام بێ سوود بوو، وەک من زانیبووم هەڕەشەی کوشتنیشیان لێ کردبوو، پێیانگوتبوو: ئەگەر رازی نەبێت و دژمان بوەستێ لەناوت دەبەین، ئەویش وەک بێ دەسەڵاتێک رازی دەبێت، بەڵام لەوساوە هەردووکیان بە برای خۆی نازانێت و هاووچۆیان ناکات. چەند جارێکیش هەواڵی بۆ من ناردووە، کە بچم ماڵی خۆمیان لێ بسێنمەوە، بەڵام من لە وڵاتێکدا کە تۆمار بە من مردوو دەرهاتبێ چۆن دەتوانم بە ئاسانی دەرەقەتی ئەم دوو برایەم بێم، بەتایبەتی کە بزانم هەردووکیان دەوڵەمەند بوونە و دەمزانی بە پارەو سامان دەیانتوانی بەرانبەر من هەموو هەوڵێکی خۆیان بدەن، هەر کارێکی من بکەم پووچەڵی بکەنەوە. منیش لەم ماڵەی خۆم وازم هێنا و منیش وەک خوشکەکەم چیتر ئەو دوو برایەم بە برای خۆم نەزانی. ئەوەی کە بە کوردستانی ڕۆژهەڵاتم دەبەستێتەوە تەنیا و تەنیا پەری خوشکمە ئەویش دوور بە دوور تەنیا هەواڵ و ناردنی سڵاو و لێپرسینی دوور بە دوورە. ئێستاکەش بایز ئاغا نەماوە منیش دوای ئەم تەمەنە و بەم کوێریە تەنیا خۆم و کچەکەم ماوین، بۆیە بێ ئەوا بووم لە ژیان و لە دڵی خۆمدا گوتم: ئەگەر بشچم ماندووبوونەکەم بە فیڕۆ دەڕوات و بێ ئەنجامە و تازە نامدەنەوە. تازە هەمووییان لەسەر ناوی خۆیان تۆماریان کردووە. تازە زەحمەتە. ئەدی سالێکیان هەواڵم

بـۆ نـاردن و گوتـم:)دەمـەوێ بگەڕێمـەوەو بەشـە میراتـم بدەنـەوە(، وەسـیـی بـرام هەواڵـی بـۆ ناردمـەوەو وتبـووی:)ئەگـەر بـۆ میوانـداری دێنـە لمـان، بـا بـێ سـەرچاوان، ئەگـەر بـۆ میراتـش دێنـەوە، ئـەوا ئـەو وەسـاوە لـە چۆنـە کوردستانی باشوور لە تۆمـاری ئێمـەدا مـردووە و هـەر بـە مردوویـش دەمێنێتـەوە(، منیـش چـی بکـەم وازم لێهێنـان و دامەدەسـت خـودا.

منیـش خـۆم پێنەگیـراو بـۆ زانینـی نهێنییەکان لـە کوێـرەم پرسـی:

- تـۆ وتـت لـە دنیـادا مامـە و مەمـەوە تەنیـا ئـەو ناقـە کچەیـە، ئـەدی منداڵەکانـی تـر چییـان لێهاتـووە؟

ئەویـش فرێکـی لـە دڵەمەکـی داو ئاخێکـی پـڕ بـە سـینەی هەڵکێشـاو گوتـی:

- دوو کوڕ و کچێکی تریشم هەبوون، بەڵم!

- بەڵم چی؟ چییان لێهات؟

- خودای گەورە بۆ خۆی بردنیەوە.

منیش لەناو خۆمدا زۆر سووتام و وتم:

- چـۆن ئـەوان خـودا بـۆ خـۆی بردنیـەوە، حەزدەکـەم سـەربردەی ئەوانیشـم بـۆ بگێڕنـەوە.

ئەویش بە حەسرەتەوە گوتی:

- ئەمشـەو چونیـە ئەبـێ و بناوانـی خزێنەکـەم و سـەرەتای چیرۆکەکـەم بـوو، بـا چیرۆکـی ئـەوان بـۆ مێنـن شـەوانی تـر زۆرن، مـادام پێکـەوە هاوماڵیـن هـەر شـەوەی چیرۆکـی یەکێکیانـت بـۆ دەگێڕمـەوە.

منیـش لێـرە لەمشـەوە دەوەسـتم، ڕۆمانەکـە لـە بنـج و

بناوانەوە جێدەهێڵم، پشوویەک بە خێوکەر دەدەم.
دوایی لە بەشی تردا چیرۆکەکان یەک لە دوای یەکتر دەگێڕمەوە. نابێ هەموو چیرۆکەکان پێکەوە بۆ خێوکەر بگێڕمەوە، چونکە خێوکەران سەرەداوەکانیان لێتێکدەچێ، بەڵم دەبێ بە شێوەیەک بێت بتوانین لەم چیرۆکانەدا لەگەڵ چیرۆکی سەرەکی کوێرە تێکەڵ یەکتر ببنەوە، وا لە خێوکەر بکەم دەست لە ڕۆمانەکە هەڵنەگرێت تا بەدوای هەموو سەرەداوەکانی تردا بگەڕێت. ئەوا ئەمشەو یەکەم شەو بوو لە بنج و بناوانی کوێرەوە دەستم پێکرد و لە شەوەکانی تریشدا و لەکاتی دیکەشدا تازە بێ چیرۆک لەم ماڵە ناچمە دەرەوەو دەمینێمەوە تا هەموو چیرۆکەکان لە دەمی کوێرەوە دەخەمە ناو ڕۆمانەکە.

کەللە سەر بۆ فرۆشتن

لە دایکبوونی مرۆڤ لەم دنیایەدا
کارێکی زۆر زەحمەتە، لەوەش
زەحمەتتر، فێرکردنییەتی بۆ ئەوەی
سەر ڕاست بێت

- مەكسیم گۆرگی -

لە شەوێکی تردا من و خێزانەکەم و کوڕەکەو شانازی کچی لە ئەوانی بەردەم ژووری ئێمەدا دانیشتبووین. ئەوان بوو، پاڵکەی سەر زەویەمان لە بەرانبەر بوو، گەرماکەی تۆزێک لێدەپەڕاندینەوە. من چرۆکی بازی ئاغا لە کەللەی بابووم، ڕووم لە کوڕەکە کرد ئەو دەردو کوڵی دڵم بڕەوێنێتەوە و چرۆکی سەربردەی بازی ئاغای بەکراییم بۆ ئەوانە بکات. نازانم بۆچی پێش ئەوەی چرۆکەکانی تر بزانم دەمەویست بزانم چارەنووسی بازی ئاغا بەچی گەیشتووە و چۆن شەهید کراوە!
خەڵکی خێزانیشم حەزیدەکرد پێشتر چارەنووسی دوو کوڕ و کچەکەی کوڕەکەی بزانێت، بەڵام من زۆر پێداگریم لەسەر ئەوە کرد، کە دوا چرۆکی بازی ئاغا پێشتر بزانم، بۆیە قسەکە ئەوە بوو ئەو من و کوڕەکە دڵی نەشکاندم، ئینجا

فڕێکی لە دیشلەمەکەی بەردەمیدا و ئاخێکی هەڵکێشا و حەسرەتێکی پڕ بە دڵی بۆ چارەنووسی براکەی دەربڕی، ئینجا هاتە قسەکردن و گوتی:

- بایز ئاغا ڕۆژ هەتا ئێوارە لەناو بازاڕ بوو، لەگەڵ خەڵک هاموشۆی دەکرد، قسەی خۆشی بۆ دووکانداران و خەڵکی تر دەکرد، ئەوانیش خۆشیان دەویست و گۆرانی و لاوکیان بۆ دەگوت. ئەو پارەی لە کەس داوا نەدەکرد، هیچ پێویستیشی بە پارە نەبوو. بەیانیان و ئێواران مێجەوری مزگەوتی شێخی چۆلی نانی دەدایێ، لەوێ لەم مزگەوتە هەمیشە خەڵکانی دەوڵەمەند خواردنیان دێنا و دەیاندا خەڵکانی هەژار و بێدەرەتان و ئەوانەی بێ ڕێگاو جێگا و لێدە بوون، ئەو کەسانەش لەناو قەبرستانی مزگەوت شوێنێکیان بۆ خۆیان دابین کردبوو، بە بلۆک و قوڕ و چینکۆ ژووریان بۆ حەواندنەوەی خۆیان دروستکردبوو، بایز ئاغا لە ژوورەکەی تەنیشت ژووری مێجەورەکە بوو تەنیا نیوەڕۆیان لە بازاڕ ئەو دووکاندارانەی لە ماڵەوە بە سەفەرتاس خواردنیان بۆ دەهات و دەمایەوە، هەر جارەی لای دووکاندارێک نانی نیوەڕۆی دەخوارد و دوایش دیشلەمەکەیانی بۆ بانگ دەکرد و ئینجا لاوکێکیانی بۆ دەگوت. ئەگەر پارەشیان بدابووایێ وەریدەگرت، دوایی ئێوارە دەیدایە دەست مێجەورەکە، ئەویش وەک برایەک ئاگای لێدەبوو و جلوبەرگیشی بۆ دەبردەوە ماڵەوە و بۆی دەشووشت و جلوبەرگی لەبەر دەکرد و بەردەستی دەکرد، بۆیە هەمیشە پاک و خاوێن بوو، چونکە هەفتەی جارێک لە سەرشۆری ژوورەکەی

بایز ئاغا دەشووشت.
بایز ئاغا جێی خۆی پێدەزانییەوە و ئێواران دەگەڕایەوە شوێنی خۆی، زۆر مەراقی جگەرە و چایەی دیشلەمە بوو، کاتێ لەگەڵ دووکاندارەکان هەر جارەی لی یەکێکیان دادەنیشت، تا کاتی لێدەبوو بە ئێوارە، ئینجا وەک هەموو ڕۆژانی تر دەگەڕایەوە ژوورەکەی لە مزگەوتی شێخ چۆلی.
ئەمە ژیانی ڕۆژانەی بایز ئاغا بوو، هەموو ڕۆژێک وەک ڕۆژانی پێشتر بێ ئەوەی هیچ گۆڕانکارییەک دووبارە دەبووەوە، هەموو کاتەکان و هەڵسوکەوتەکانی وەک هی پێشوو بوو. هەندێکجار ئەگەر پرسیاری کۆماری کوردستان و قازی محەمەدییان لێ بپرسیایە ئەو بە نەرمی دەستێکی بە وێکەی سەر سینگی خۆی دادەنا و ڕابردوو و قازی محەمەدی بیردەهاتەوە، بەڵام قسەی بۆ نەدەهات، یان نەیدەتوانی بۆ ئەو ڕۆژانە بگەڕێتەوە، یان ئاستی مێشکی لەم ڕادەیە نەبوو تا شتەکانی ئەم سەردەمەی کۆماری کوردستان و قازی محەمەدییان بۆ بگێڕێتەوە، یان باسی پێشمەرگایەتی خۆی بکات لەم سەردەمەی ئەوسادا، یان باسی قازی و ئەفسەرەکان و وەزیرەکان و حاڵ و چۆنییەتی کۆماری کوردستانیان بۆ بکات، یان ئەو کەسانەی بیر بکەوێتەوە کە لە کوردستانی باشوورەوە بۆ پاڵپشتی کۆماری کوردستان چووبوون و بووبوون بە پێشمەرگەی ئەم کۆمارە. ئەو یادەوەری و بیرکەوتنەوەی مێشکی کارا نەمابوو، تەنیا ئەوەندە دەزانی کە باسی ئەم سەردەمانە و قازی و کۆمارییان

بـۆ دەکـرد ئـەو دەسـتێکی بـە وێنەکـەی قـازی دادەنـاو چەنـد دڵۆپێـک فرمێسـکی بـۆ دەڕشـت، یانـیش فرمێسـکی بـۆ ئـەو ڕۆژانـە دەڕشـت. بـە هەرحـاڵ خەڵکەکـەش دەیانزانـی ئـەو ناوانـی چـەند شـتێک بدرکێنـێ نەیـا بـە لوک خەمەکانـی خـۆی دەڕشـت، جارجـارەش دڵ و دەروونـی خـۆش دەبـوو، دەکـردە بەستە و گۆرانـی، بـەڵم زۆربـەی خەڵکەکـە دەیانوستـدەن ئـازاری بـدەن. ئـەوەی زۆر خۆشبووسیایەوە لەگـەڵ ئـەو دەستـی بـە وێنەکـەی سـەر سینگی دادەنـاو سـڵوێکی سـەربازییان بـۆ دەکـرد، ئـەو بـەم کارانـە دڵـی خـۆش دەبـوو، چاوەکانـی زەق دەبـووەوە پێدەکەنـی. ئەگـەر بشیانوسـتبایە نووشـی دەردو کوڵـی بکـەن، ئەمەندکێـجار چەنـد گەنجێکـی بێویـژدان دەیانوسـت بیگرێـن، ئـەوا ئـەو کاتـە قسـەیان بـە قـازی محەمەد دەگـوت و لۆمەیـان دەکـرد، ئەوێـش لەجێـی خـۆی بـەم کار و قسانە تێکدەچـوو و تـووڕە دەبـوو، بـەڵم هیـچ جوێنـی بـە کـەس نـەدەدا، تەنیـا لـە خەمـان دەستێکانـی خـۆی دەکرۆشـت و دەگریـا، دوای خەڵکەکـەی ئاقـڵ و بـە ویژدانـی ئەمـش ارە بەهاییتـی دووکانـدارەکان دەهاتـن، گەنجەکانیـان لـێ دووردەخستـەوە و دڵیـان دەدایـەوە چاکەیـی دشلەمەیان بـۆ بانـگ دەکـرد و سـڵوێکی سـەربازییان بـۆ وێنەکـەی سـەر سـینگی دەکـرد، دڵـی ئاجنـیێ تۆزێـک ئۆقـرەی دەگـرت و دەهاتـەوە سـەرخۆی. منیـش لەودەمـە مەراقـی زانینـی ئەنجامەکـەی بـووم بۆیـە ڕووم لـە کوێـرە کـرد و گوتـم:

- مامـە ناسـێدم وەسـفێکی بایـز ئاغـام بـۆ بکەیـت چـۆن پیـاو بوو؟

- کوڕم ئەو پیاوێکی چوارشانەی باڵا بەرز بوو، سمێڵ و ڕیشی تێکەڵ ڕەنگی بووبوون، چاوەکانی گەورە و زەق بوون، قژێکی ڕەشی قەترانی هەبوو، ڕێک و پۆشتە و پەرداخ بوو.

- باشە مام سیامەند پێمانڵێی پاشان بایز ئاغا چی بەسەر هات؟

- کوڕم وا پێتدەڵێم، بەڵم گوێم پێش ئەوەی کۆتایی چیرۆکەکەت بۆ بگێڕمەوە، دەبێ سەرەتای چیرۆکەکەش بزانیت و کەمێک زانیاریت لەبارەی ژیانیەوە هەبێت.

- ببوورە، بەڵم دڵم سەری بە سەد ماڵدا کرد تا بزانم چارەنووسی بایز ئاغا چی لێهات؟ منیش لە باوکم بیستووە دەگوت: جاران لەناو بازاڕ ئەو بایز ئاغایە هەبووە، دوای نەزانرا چارەنووسی چی لێهاتووە، هەر کەسە و ئەنجامێکی بۆ چارەنووسی ئەو داناوە.

- کوڕم چارەنووسی ئەو ئەوەیە کە من ئێستا بۆت دەگێڕمەوە.

- دەی بابزانم زۆر مەراقم کردووە.

- ئەگەر بۆیان باس کردبێت، یان دەوانی لە کەسانی بە تەمەن بیستبێت، یان ئەو کەسانەی سەردەمی بەعسیان بە بیرە، کە حکوومەتی عێراقی و بەعسیانەیش ڕژێمی بەعسی فاشی لە ساڵانی حەفتاکاندا، خەڵکێکی زۆری خستە ناو زیندانەکانی خۆیەوە، لە ساڵانی هەشتاکانیشدا بە چەند قۆناغ خەڵکی کوردستانی لە زۆر شوێندا ئەنفال کرد، زۆریش لە خەڵکی زیندەبەچاڵ کرد، ئازاری گەلی کوردستانی دەدا و خەڵکی لە شوێنی خۆیدا

رادەگواسـت و عەرەبـی دێنـا شـوێنی ئـەوان، بەتایبەتی لـە ناوچەکانـی کەرکـووك و گەرمیانـدا، بـە هەمـوو شـێوەیەك کـوردی لەناودەبـرد.

- ئێ خۆ ناڵێی بایز ئاغاش ئەنفال کراوە؟

- بەڵێ ئەویش ئـەنفـال کـراوە، بـەڵام بە جۆرێکی تـر، ئـەو بەدەسـت کرێگرتـە و پیاوکـوژی کـوردەوە لەناوبـردراوە نـەك پیاوانـی ئەنفالچـی عەرەبـی رژێـم.

- چـۆن، ئەمـانە چـۆنـە، واتـە بەدەسـت کـوردەوە ئەنـفال کـراوە؟

- مەبەستـم لـە کـورد خەڵکـی خۆفـرۆش و پیاوانـی رژێمـە، واتـە جـاش و جەیشـی شـەعبی و مەفـرەزە تایبەتییـەکان، کـە باوکـی خۆیـان لەناودەبـرد بـۆ پـارەو ئافـەرینی رژێـم.

- چۆن و کەی؟

- بێگومـان رژێـمی بەعـس بـۆ ئـەوەی کـورد بـە کـورد بەکوشـتن بـدات لـە سـاڵانی حەفتـاو هەشتـاکان و بـەدواوە تـا راپەڕیـن بایەخـی بـە کردنـەوەی فەوجـی خەفیفـەی جاشـان دەدا و جـاش و مستەشـاری دادەمەزرانـد و پارەیەکـی زۆری دەدانـێ، ئینجـا بەوانـەش نەوەسـتا چەندانـی مەفـرەزەی تایبەتـی دامەزرانـد و جەیشـی شـەعبی لـە شـارەکاندا دامەزرانـد. بێگومـان ئـەم مەفـرەزە تایبەتییانـە لـە جـاش پیسـتر و دڕنـدەتر و بێ ویژدانتـر بـوون، باکیـان بە هیچ نەبـوو ئامانجیـان رازیکردنی رژێـم و بەدەستهێنانی ئافەریـن و پـارەی دەقنەشکاو بـوو، ئەوانـە بـۆ خـۆ دەوڵەمەندکـردن بـاوك و بـرای خۆیـان بـە گرتـن دەدا و دەسـتیان لـە هیـچ کـەس نەدەپاراسـت.

- ئێ وای باسیان کردووە و گوێم لێبووە.

- ئەو کاتانەی حکوومەتی بەعس زۆر ئیغرای مەفرەزە تایبەتییەکانی دەکرد و پێیگوتبوون: ئەوەی پێشمەرگە بکوژێت، ئەوان پاداشتی دەدەنەوە، پاداشتەکەشی پارەیەکی چاک بوو، پلەیان بە چالاکییەکانیان لەم بوارەدا بەرزتر دەکردنەوە.

- ئێ چۆن پێشمەرگەیان پێ شەهید دەکرا؟

- ئەم مەفرەزە تایبەتییانە دەچوونە ئەم گوندانەی دەوروپشتی هەولێر، بۆسەیان دادەنایەوە، هەرچی پێشمەرگەیەکیان دەستنەکەوتبا دەیانکوشت و مەیتەکەیان دەبردە دائیرەی ئەمن و لە بەرامبەردا ئافەرین و پارەی خەڵاتی ئەم کارەیان وەردەگرت، بەڵام دوایی وایلێهات ئەوان بە دائیرەی ئەمنیان گوت: ئەوان ناوانن مەیتی ئەو هەموو پێشمەرگانە بگوازنەوە کە دەیانکوژن و گواستنەوەیان سەخت بوو. دائیرەی ئەمنیش ئاسانکاری بۆ کردن و پێیانگوتن: ئەگەر پێشمەرگەتان کوشت مەیتەکەی بۆ خۆتان چی لێدەکەن لێی بکەن، تەنیا کەللە سەرەکەی بۆ ئێمە بێنن.

ئەوانیش لەمەدا بەفرسەتیان زانی، ڕەش و سپییان پێکەوە دەکردە پێشمەرگە و جەستەکانیان لە کۆڵ خۆیان دەکردەوەو کەللە سەرەکانیشیان بۆ ئەوان گرینگ بوون، هەرچەندی ژمارەی ئەم کەللە سەرانە زیاتر بووایە بۆ ئەوان ئافەرین و پارەکە زیاتر دەبوو. ئەم مەفرەزە تایبەتییانە زۆر بێ ویژدان بوون. تەڕو وشکیان پێکەوە دەسووتاند، بۆ پاداشت و ئافەرینی خۆشیان هەمیشە

بە دوای دەستکەوتنی ژمارەی زیاتری کەللە سەرەکاندا دەگەڕان، بۆ ئەمەش خەڵکی کاروانچییان لە لادێکان و دەرەوەی شار دەکوشت، یان لە شار خەڵکی شێت و گێل و فەقیرۆکە و بێکەس و بێ ڕێوشوێنیان دەڕفاندن و دەچوون لە جێگایەکی چۆڵی دەرەوەی شار دەیانکوشتن و کەللە سەرەکانیان لە جەستەی مردووەکە دەکردەوە پاشماوەی لاشەکەشیان یان فڕێدەدایە کەندێکەوە، یانیش قۆرتێکیان لێدەداو بزریان دەکردن. خەڵکی شاریش هەستیان بەوە دەکرد کە وردە وردە لە ناکاودا شێتێک، یان گێلۆکەیەک، یان بێدەرەتانێک دیارنامێنێ، بەڵم نەیاندەزانی چارەنووسی ئەوانە چیدەبێت، تا دوای ڕاپەڕین کە خەڵک بەسەر دائیرەی ئەمنیدا دادا و فایلەکان کەوتنە دەست خەڵک و ئەوەی ئەو هەموو شێت و گێل و بێدەرەتانانە هەمووی کەوتنە ئەو گۆڕە کە بە پێشمەرگە کەللە سەرەکانیان بە دائیرەی ئەمن فرۆشرابوون. تەنانەت لە فایلێکدا وێنەی مەلەکەیان دۆزییەوە کە دوای ئەوەی کەللە سەرەکانیان لەگەڵ کۆمەڵێک کەللە سەری تر بردبوو بۆ دائیرەی ئەمن بەڕێوەبەری ئەمن ناسیبوویەوە و زانیبووی کە مەلی چ مزگەوتێک بووە و خۆی نوێژی لە دوا کردبوو، دوایی بەڕێوەبەری ئەمن زانیبووی کە ئەو کەللە سەرانەی بۆیان دێنن هەموو هی پێشمەرگە نین بۆیە ڕاپۆرتی بۆ بەغدا نووسیبوو و بەرپرسی مەفرەزە تایبەتییەکەی کە ناوی (.....) بووە لە وەرگرتنی کەللە سەرەکان وەستاندووە، چیتر کەللە سەرییان لێناکڕیوە. ئەم زانیارییانە هەموو لە

فایلی مامۆستاکەی ئاینیی مزگەوتی (.....) نووسرابوو، ئەوسا کەسوکاری دوای ڕاپەڕین زانیان کە کاتی خۆی بزربووەو و چارەنووسی دیار نەبووە، زانیان بەدەستی کامە سەرۆک مەفرەزەی ئەمن کەللە سەری بڕاوی پێشمەرگەی فرۆشراوە و دوایش هەر دوای ڕاپەڕین لە سەرۆک مەفرەزە ناسیاوەکەی گەڕان تا لۆڵەی لێبکەنەوە، بەڵام دوایی لەلی حزبی ڕەنگ (.....) دۆزیانەوە کە دوای ڕاپەڕین لی ئەوان کردبووان بە ئامێر فەوج، بۆیە ئەچیان لەگەڵی پێکەرا و بە ناچاری کابرای کۆنە سەرۆک مەفرەزە ناسیاوەکە و ئامێر فەوجی ئێستایان حەواڵەی خودا کرد.

- ئێ تۆ خودا مام سیامەند تەواوی بکە، مەراقم کرد خۆ ناڵێی بازی ئاغای بڕاشت بە بەر ئەم شاڵوە دڕندەیە کەوتووە؟

- بەڕێوەڵڵ، ئەوانەی کە لە کاتی بردنیدا گوێیان لە هاواری بووە، دەڵێن: شەوێکیان کە گەڕاوەتەوە ژوورەکەی خۆی لە مزگەوتی شێخ چۆلی، بە ڕاکشان لە ژوورەکەدا دەریانهاوە و بۆ شوێنێکی چۆڵ ڕاپێچیان کردووە، هەندێکیتر دەڵێن مجێوری مزگەوتەکەش گوێی لە هاواری بازی ئاغا بووە، بەڵام تا ئەو گەیشتۆتە ژوورەکەی ئەو، ئەوان بە پێکاب زوو ڕایانکردووەو کەس نەیدیون.

- وەڵڵا لەوانەیە شێتێ نەریشیان بەم کارەساتە بردبێتی؟

- بەڕێوەڵڵ، دەڵێن: هەر لەم ماوەیە بووە بەرخۆکە شێتێش بەناوی پێشمەرگەوە کەللە سەرەکەی بە دائیرەی

ئەمەن فرۆشراوە. دەڵێن لە راپەڕیندا کە بەسەر دائیرەی ئەمنیان داداوەو هەموو مەلەفەکان دۆزراونەتەوە، دەڵێن: مەلەفی بەرخۆکەش وێنەی کەللە سەرەکەی بە فایلەکەیەوە بووەو دۆزراوەتەوە کە ئەویش یەکێک بووە لەم قوربانییانە.

- خودا بیانگرێ، ئینشاڵڵا خودا ئۆڵەی ئەو بەستەزمانانەی لێدەکاتەوە، ئەوانەی دائیرەی ئەمن لە راپەڕین ئۆڵەیان لێ بووەوە، بەڵام ئەوانەی مەفرەزەی تایبەتییەکان ماون کە خۆیان لە پاڵ حزبە کوردستانییەکان ناوە خودا ئۆڵە لەوانیش دەکاتەوە ئینشاڵڵا.

- ئۆڵەی چی وەڵڵا دوای راپەڕین لەجیاتی ئۆڵە لێکردنەوە ئەوانە لەلایەن حزبەکانی دەسەڵاتەوە، نەک ئۆڵەیان لێکردنەوە، بەڵکو پلەی سەربازیشیان پێدراون و گەورەتریش کراون، لەجیاتی خەڵک لێپێچینەوە لەگەڵ ئەواندا بکات، ئەوان ئۆڵەیان لە خەڵک کردەوەو لەسەر سەری ئەوان و لەسەر حسابی میللەت گەورەتر کراون و کەسیش نیانتوانی پێیان بڵێ لەسەر چاوتان دوو برۆ هەیە.

کە ئاوڕم دایەوە بینیم خەڵکی خێزانم و شانازی کچی کوێرە هەرەکەی دەستپێکیان بە چاوەکانی خۆیانەوە ناوەو گریانی خۆیان پێ کۆنتڕۆڵ ناکرێت.

ئینجا ئەم شەوە، کوێرە برینەکانی کوڵنەوەو زمانی گیراو دایە پڕمەی گریان و تێر بۆ چارەنووسی بایز ئاغای برای گریا، ئینجا کە گریانەکەی وەستا رووی تێکردم و وتی:

- ئەمەش چیرۆکی چارەنووسی بازی ئاغا، تۆ وازملێناهێنی، برینەکانم دەکوڵێنیتەوە. ئیتر با ئەم شەوە بەسێت، چیتر لە ناوماندا نەما ناخی زامداری خۆمت بۆ هەڵبڕێژم، منیش سپاسم کرد و گوتم:
- چیتر ئازارت نادەم، لە ژانی تۆ تێدەگەم، با ئەم شەوە بەسێت.

دوو چیرۆکی تراژیدی

ستەمکار دەتوانێت گوڵێك،

یان دوو گوڵ سەرببڕێت،

بەڵام بەهار هەر دێت.

- گەڤارا -

لـە دیوارەکـەی ژووری دانیشـتنی مـاڵی کـوێـرە وێنەیەکـی خێزانـی هەبـوو، هـەردوو کـوڕ و هـەردوو کچەکـەی وەسـتاون، کـوێـرەش لەلیەکـی وێنەکـە وەسـتاوە و دایکیشـان مەنجەڵـی دۆڵمـەی لـە پێشـەوە خەریکـی پێچانەوەیەتـی. دیـارە لەکوتـاەدا لێـی کۆبوونەتـەوەوە نـاسـیاوێک، یـان خزمێکـیان لـە ماڵـیان بـووەوە وێنەکـەی گـرتـووە. ئـەم وێنەیـە گـەورە کرابـوو، کـە لێـی وردبوومـەوە هەسـتم بـە بۆشـایی دایکیـان کـرد، لـەم ماڵـەدا نەمـاوەو دیـار نییـە. ئەویشـم لـێ بـوو بـە ئاه ـو کەسـەر و ئاخـۆ مـردووە، یـان لـەم ماڵـەدا نەمـاوە، بۆیـە لـە شـانازم پرسـی:

- دایکت ماوە؟

ئاهێکـی قووڵـی هەڵکێشـا و بـە خەفەتـەوە وەڵامـی دایـەوە وتـی:

- بەداخەوە کۆچی دوایی کردووە.

- دەمێکە کۆچی دوایی کردووە؟
- بەڵێ، بەداخەوە.

لەم دەمەدا کە باسی دایکی کرد، فرمێسک لە چاوەکانیدا هاتە خوارەوە، ئەوسا زانیم کە ئەویش چیرۆکێکی غەمباری هەیە، بۆیە بڕیارمدا ئەمجارە چایخانەکە و بەدوای چیرۆکی دایکیاندا بچم و بزانم تراژیدیای ئەو چییە؟

کوێرە زانی من بەدوای چیرۆکی دایکی شانازەوەم، ئەو بەدەم خواحافیزیکردنەوە ڕووی لە من کرد و گوتی:

- مادام شاناز چیرۆکی دایکی دەگێڕێتەوە ئەوە پێویستت بەمن نییە بۆیە من جێتان دێڵم و بەدوای کاری خۆمدا دەڕۆم.

هەرچەندە زۆر مەراقم بوو لێی بپرسم و بڵێم: تۆ بەم کوێرییەوە چ کارێک دەکەیت، بەڵام پەشیمان بوومەوە و نەمتوانی لێی بپرسم، بۆیە بڕیارمدا ڕۆژێک بەدوایدا بچم و بزانم ئەو بەم کوێرییە چ کارێک دەکات. بیرم لەوە کردەوە لە دڵی خۆمدا گوتم: (پێدەچێ بچێتە مزگەوت و دەسترێک لە پێش خۆی دابنێت و سواڵ بکات) بەڵام وەڵامی دڵی خۆم دایەوەو گوتم: (نەخێر با نەفەنگ بە تاریکییەوە نەینم، کێ دەڵێ وایە! کێ دەڵێ کارێکی شەرفانەش ناکات، خۆ مەرج نییە هەموو کوێرێک سواڵکەر بێت، هەرچەندە کوێری بۆ هەندێک دەروون کڵۆڵ و نەفسنزم ئامرازێکی باشە بۆ سواڵکردن و پارە پەیداکردن بەهۆی بەزەیی هاتنەوەی خەڵک).

من بەدوای چیرۆکێکی گرینگتر بووم کە ئەمیش لە بنیادی ڕۆمانەکەدا ڕۆڵی خۆی هەیە، بۆیە وەڵامی

خواحافیزیەکەم دایەوە، ئینجا هاتم یەخەی شانازم گرت تا ئەو لەجیاتی کوێرە چیرۆکی دایکیم بۆ بگێڕێتەوە. هەرچەندە خەڵت وازیلێنەدەهێنام و دەیگوت:

- تۆ واز لەو ئافرەتە بێنە، بۆ خۆت یەخەی کوێرە بگرە، تۆ دیارە بۆ مژوڵکردنی ئەوانەوە هاتوویتە ئەم ماڵەوە.

منیش وەڵمیم دایەوە وتم:

- بەڵێ من بۆ نووسینی ڕۆمانەکەم هاتوومەتە ئەم ماڵە، پێویستە من هەموو چیرۆکەکانی ئەو خێزانە بنووسمەوە. من ئێش و ئازارەکانی خەڵک دەنووسم.

دەمەویست خەڵت هانبدەم تا بەدوای کاری ناو ماڵەوە خەریک بێت، بەڵم ژن هەمیشە بەدوای چیرۆک و نهێنییەکانی کەسانی تردا دەگەڕێن و حەزی زانینی چیرۆک و سەربردەی خەڵک لی ئەوان لە نان و خۆراک گرینگترە، بۆیە ئەویش ڕازی بوو و حەزیشی دەکرد چیرۆکی دایک و خوشکەکەی شانازی بزانێت، بۆیە لەگەڵ مندا بوو بە گوێگری چیرۆکخوانی شاناز، ئەویش وەک چۆن لەبەردەم حیکایەتخوانی جاران بێت، وەک چۆن ئێمە لەبەردەم حیکایەتخوانی گوێ ئاگردانی جاران دانیشتبین، شانازیش حیکایەتخوانەکە بێت بەم شێوەیە دەستی بە گێڕانەوەی چیرۆکەکەی دایکی کردو گوتی:

- ساڵی 1974 دوای ئەوەی ئاگربەستی چوار ساڵەی نێوان حکوومەتی بەعس و شۆڕشی کورد تێکچوو، خەڵکەکە دەیانزانی جارێکی تر دەبێتەوە شەڕ، باپیشم کاتی خۆی پێشمەرگە بووە، بۆیە ئەویش وەک هەموو ئەو خەڵکە لەخۆی دەترسا، بە ناچاری ئەم ڕێگایەی گرتەبەر و

رووی کردەوە شاخ و ئێمەی بێ باوک بەجێهێشت.
ئێمەش کوانە دایکم و دوو برا و دوو خوشک بووین و
هەر لەم ماڵەی ئێستا ئێمە لێین لەوێ ماینەوە. براکانم
خەریکی خوێندن بوون، ئاسۆی برام خودا لێخۆشبێت
ئەوکاتە پۆلی پێنجی ئامادەیی بوو و ئاوانی براشم خودا
لێخۆشبێت، ئەویش پۆلی سێی ناوەندی بوو، مەهابادی
خوشکیشم ئەویش هەر خودا لێخۆشبێت ئەو کاتە پۆلی
یەکی ناوەندی بوو، منیش ئەو کاتە لە پۆلی شەشی
سەرەتایی بووم.
- ئەی ئێستا بۆ ناخوێنی؟
- نەخێر لەبەر بابم، تەنیا من لەم ماڵەدا مامەوە،
ئیتر بۆ بابم دەژیم، من تا پۆلی سێی ناوەندیم خوێندووە
تا ئەو کاتەی بە تەنیا لەگەڵ بابم مامەوە، بۆیە بە
ناچاری وازم لە خوێندن هێنا و خۆم بۆ خزمەتکردنی
بابم تەرخانکرد.
- ئافەرین دەستەکانت خۆشبێت، بەڵام تۆ چیرۆکی
خۆت لەبەر نەچێتەوە، حەزدەکەم چیرۆکی دایکتم بۆ
بگێڕیتەوە.
- باشە، بەڵام هەموو چیرۆکێک سەرەتاو کۆتایی هەیە
بۆیە منیش لەوێوە دەستم پێکرد.
- دەباشە بۆم تەواو بکە، چیتر.
ئەویش بەمجۆرە دەستی بە گێڕانەوەو بەردەوامبوونی
چیرۆکەکەی کرد و گوتی:
- دوای ئەوەی بابم چوە شاخ ئێمە بە تەنیا ماینەوە.
ژیانمان زۆر سەخت بوو، چونکە هەموومان قوتابی

بووین. دایکم حەزدەکرد ئێمە بخوێنین بۆیە خۆی کردە قوربانی و دەچووە ماڵان نانی بۆ ماڵان دەکرد. بەهەر شێوەیەک بێت بە کوڵەمەرگی دەژیاین، ئاسۆ و ئاواتیش دوای ئەوەیان لە قوتابخانە دەچوونە نانەوا و بازاڕ و کاری دەستگێڕییان دەکرد. من و ئەمبادیش قوتابی بووین و دەمانخوێند، بەڵام ئەوەی باش بوو دەوامی هەردووکمان پێچەوانەی یەکتر بوو. چەند ساڵێک بەم شێوەیە ژیانی سەختمان بردە سەر. بابم جار جار هەواڵی هەبوو، جاری واش هەبوو دوو مانگ هیچ هەواڵێکی نەدەبوو. لە ساڵی هەشتاکاندا حکوومەتی بەعس لەگەڵ کورددا زۆر توند بوو، ئەوەبوو دەستی بە شاڵوی ئەنفال و بە عەرەبکردن کرد و لە زۆر شار و شارۆچکەکانی کوردستاندا ئازاری خەڵکی دەدا و ڕەشبگیری خەڵکی دەگرت و دەیخستنە زیندانەکانەوە. لەلایەکی تریشەوە لە هەموو نهێنییەکی ژیانی کورددا ئاگادار و چاوساغی هەبوو، سیخوڕی لەسەر هەموو ماڵێک دانابوو، ئەوەبوو دەیانزانی ئێمە خێزانی پێشمەرگەین، دایەرە ئەمن لەگەڵ موختاری گەڕەک هاتنە بە ئێمەیان گوت: (یان دەبێ ئەو پیاوە واتە باوکم بێتەوە و خۆی ڕادەستی حکوومەت بکات، یانیش ئێوە هەمووتان دەگیرێن) بابیشم هەرچەندە ئەم هەواڵەی پێگەیشت و دەیزانی ئێمە لە چ حاڵێکداین، چونکە دایکم ئەم هەواڵەی بۆ نارد، بەڵام ئەو دەیزانی ئەگەر بێتەوە بێ سێ و جێم لە سێدارەی دەدەن، بەهاتنەشی هیچ لێبووردنێک نەبوو، بۆیە نەدەوێرا بێتەوە. ئاخر چۆن

بێنەوە، پێشمەرگەیەکی گیانفیدای کوردستان چۆن بێنەوەو خۆی رادەستی حکوومەت بکاتەوە، ئەو ئەوەندە دڵسۆز بوو هەرگیز بە خەیاڵی نەدەهات ڕۆژێک لە ڕۆژان کوردایەتی خۆی وازلێبێنێ، ئەم پیاوە هەر لە سەردەمی قازی محەممەدەوە پێشمەرگە بووەو هەرگیز خیانەتی لە شۆڕشی کورد نەکردووە، تا ئەمڕۆژەی لە شاخ بوو، ئاخر ئاوانەوەی کەسی وەها و چەک دانان بۆ ئەو جۆرە کەسە شۆڕشگێڕانە تۆزێک سەخت بوو، بەڵکو ئەستەمیش بوو. بەهەر حاڵ بابم نەهاتەوەو ئێمەش هەموومان خرانە زیندان. ئینجا کارەسات و چیرۆکی تراژیدیاکە لەوێوە دەستپێدەکات؟

کە ئێمە کەوتینە زیندان، براکانم خرانە قاوشی پیاوان و ئێمەشیان خستە قاوشی ژنان. کە چووینە زیندان دایکم سکی شەش مانگان بوو، دوای تێپەڕبوونی سێ مانگ سکی بوو بە نۆ مانگان. دایکم لە سەرووبەری زگ دانانی زۆر نەخۆش کەوت، لەم ژان و ئێشە و لەم نەخۆشییە سەختەدا منداڵەکەی ناو سکی لەبەرچوو، ئەویش ئەوەندە خەم و خەفەتی بۆ منداڵەکە خوارد، تا لەم قەهرو خەمەدا جوێنی بە پیاوانی ڕژێمی بەعسدا، بۆیە هاتن بردیانە ژووری ئەشکەنجەدان و زۆریان لێدا تا لەم ئەشکەنجە زۆرەدا گیانی سپارد.

لەودەمە شانازی ئەگێڕانەوە وەستا و چاوەکانی پڕبوون لە گریان، ژانەکانی هەڵچووی کەوتنە گڕ و یادەوەرییە تاڵەکان بینە قاقایان گرت و ئاگریان لە ناخی پەنگ خواردووی بەردا، بۆیە پێشووەکی دا و زمانی گیرا.

مـن و خەڵـشـێـت ەەردووکمـان بـۆ ئـەم ئادەوەریـیـە ئاڵـنـە و بـۆ مەرگـی شـەەدی داێکـی گرێاێـن و ئـەم ئـازارە گـرێ ڵـە گێاێـی ئـەمـێـش بـەردا. ئێـنـجـا حەزمـکـرد بـزانـم چارەنووسـی شـانـاز خـۆی و مەەابـادی خوشـکـی ڵـە زێـنـدان چێـیـان بەسـەرەات، بێـۆە ڵـە شـانـاز داوام کـرد کـە چێـرۆکـی خـۆی و مەەابـادی خوشـکـیشـم بـۆ بگـێـرێـتـەوە.

شـانـاز کـە ئـێـزێـکـ ەاتـەوە سـەرخـۆ و پـێـشـووەکـیدا، ڵـەودەمـەش خـەڵـت چـوو چـاێ و ەاتـەوسـەر ئێـکـمـان چـامـان خـواردەوە دواێـی شـانـاز بەمـجـۆرە چێـرۆکـی خـۆی و مەەابـادی خوشـکـی بـۆ گـێـرایـەوە:

- ئێـنـرـ ەـرمـێـی داێـکـمـان ڵـە زێـنـدان بـردە دەرەوەو داێـانـە دەسـت شـارەوانـێـی تـا بـشـارنـەوە، ڵـەبـەر ئـەوەی ئێـمـە ەەمـووومـان ڵـە زێـنـدان بـوویـن، ئێـسـتـاکـەش ڵـەگـەڵـدا نـێـت نـازانـیـن گـۆرەکـەێ ڵـە کـوێـە و ڵـە چ گـۆرسـتـانـێـکـدا نێـژراوە. بـەەـەر حـاڵ ڵـە قـاوشـی ژنـانـدا دوای داێـکـم مـن و مەەابـاد مـایـنـەوە.

پـێـاوانـی زێـنـدانـیـش بـەێـاێـبـەتـی ئێـەسـفـەرـەکـانـیـان بـەدوای ئێـفـرەتـانـی جـوانـدا دەگـەڕان، ئێـفـرەتـانـی شـرێـن ئـەوەی ئێـزـکـ ێـمـێـیـانـی ئێـنـدا بـووایـە ەـەر بـۆ ئێـەسـفـەرـانـیـان بـوو، ئێـەوانـیـش کـە ئێـەوان ئێـەوەێـدەسـت، ڵـەگـەڵـیـان ئـەو کـەسـانـەی ئێـەشـکـەنـجـەێ خـەڵـکـیـان دەدا ەـەر بـۆ حەێـابـردن و چـاوشـکـانـدن ڵـێـقـەـ دەکـران.

ئـەوە بـوو ڵـەی ئێـەوانـەوە مـن ێـێـشـتـاکـە ڵـەم ئێـەمـەنـە بـەێـوومـ تـا بـبـەمـە ەـەر خـۆراکـی ئێـەوان، ئێـیـش ێـەیـنـاـن ەـەر بـە شـانـس و ئێـوانـچـەوان ئێـەـەتـن بـەڵـی مـنـدا. ئێـشـتـاش نـازانـم مـن چـۆن

لەبەردەم نەوس و حەزی برسی ئەوان رزگارم بووە.
دیارە بەلی ئەوانەوە کە پۆلی شەشی سەرەتایی بووم، دیارە بچووك دیاربوومە بۆیە بەلی مندا نەهاتن، بەڵم رۆژێکیان مەهابادییان بردە ژوورێکی تەنیا و کردیانە دیاری گەورە ئەفسەری خۆیان. ئێنجا جار جارە دەهاتن دەیانبرد و دوای ئەوە بە ئازاری دەروونییەوە وەك مرۆڤێکی رووخاو و پەڕو باڵ شکاو، وەك مرۆڤێکی تێکشکاو دەیانهێنایەوە.
هەستم پێدەکرد مەهاباد وردە وردە سکی بەرزدەبێتەوە، ئەویش هیچ دەسەڵاتێکی نەبوو، نەیدەزانی چی بکات تەنیا چارەی ئەوەبوو کە لەبەر خودا دەپاڕایەوەو دەیگوت:)خودایە گیان، بەقوربان، دەی تکات لێدەکەم گیانم بکێشە و لەم ئازاری دەروونییە رزگارم بکە(.
تا ئێمە لە زیندان بەربووین مەهاباد سکی حەوت مانگان بوو، ئەوەی سەیری سکی بکردبوایە دەیزانی دووگیانە، لە زیندان هەمیشە بیری لەوە دەکردەوە کە بەربووین ئەو چی وەڵامی براکانی بداتەوە، چی وەڵامی ئەو خەڵکە بداتەوە، دەیزانی زاری ئەو خەڵکە بە هیچ ناگیرێ، بۆیە هەمیشە هەستی بە ئازاری دەروونی خۆی دەکرد. هەمیشە دەگریا، هەمیشە هاواری خودای دەکرد تا گیانی بکێشێ و رزگاری بکات.
ئەوەبوو ئێمە بەر لێبووردنێک کەوتین و من و مەهاباد و ئاسۆ و ئاوات، هەموومان بەربووین، بەڵم گەڕاینەوە ناو ماڵێکی سارد و سڕ، ماڵێک بێ باوک و دایک، ماڵێک بێ خەندە و پێکەنین، وەك ماڵێکی وشک و برینگی

نـاو بیابانێـك وابـوو، خۆشـییەكانی ژیانـی رابردوومـان هەمـوو رۆیـی و بـوون بـە پووشـی بـەردەم رەشـەبایەكی تێكشكێنەر.

نەماندەزانی چ ژیانێـك بگوزەرێنیـن. نەماندەزانـی چـۆن كاتمان لێدەپەڕوا و شەو و رۆژەكانمان چۆن ئاودیو دەبوون. ئاسـۆ و ئاواتیـش لـە خەفـەت و خەمـی زگەكـەی مەهابـادی خوشـكم نەیدەزانـی چـۆن وەڵامـی پرسـیارەكانی ئـەو خەڵكـە و خزمانـەی بداتـەوە، كـە لەمبـارەوە لێیاندەپرسـین. ئەوانیـش ناچـار خۆیـان كـپ دەكـرد و ئـەم قەهرەیـان لـە دڵی خۆیانـدا دەهێشـتەوەو دەبـووە سـۆزێكی گـەورە لەسـەر دڵیـان، بۆیـە هیـچ عەجەمییـان نەبـوو. لەلایەكیتریشـدا نەماندەزانـی چـۆن، بـێ بـاوك و دایـك بژیـن پشـت بـە توانـای خۆمـان ببەسـتین و لەسـەر پێـی خۆمانـدا بوەسـتین و بتوانیـن لـە ژیانـدا بـەردەوام بیـن، بۆیـە دوای بیركردنەوەو بیـرورا گۆڕینـەوەی نێـوان خۆمـان ئاسـۆ و ئـاوات بڕیاریانـدا واز لـە قوتابخانـە بێنـن و بـەدوای كاسـبی بكـەون، ئەوەبـوو بـە هەردووكیـان جارێكـی تـر عەرەبانەكێشـیان كـرد و لـە نـاو بـازاڕدا بوونـەوە حەمـاڵ.

منیـش چارەنووسـی مەهابـادم لـێ ببووبـوو بـە مـەراق بۆیـە لێـم پرسـی:

- ئێ مەهاباد چیلێهات و چارەنووسی بەچی گەیشت؟

لەودەمە خەڵت پێش شاناز وەڵامی دامەوەو وتی:

- بەسـە پیاوەكـە واز لـەو كیـژە بێنـە خـۆ تـۆ نەبوویتـە دادوەر تـا هەمـوو پرسـیارێكی لێبكەیـت! بەسـە ئـەم كارە ی ژنـە و تـۆ چیتـر خۆتـی تێهەڵمەقورتێنـە، عەیبـە،

شوورەیی، وازبێنە خۆ ناکرێ بۆ ئەمشەو هەموو چیرۆکەکانی پێ تەواو بکەیت، لێگەڕێ زۆر ماندوو بووە با شەوێکی تر بۆمان تەواو بکات، بەڵام شازان وەڵامی دایەوە وتی:

- نا لێگەڕێ، تازە دەبێ چیرۆکەکانتان بۆ تەواو بکەم، دەزانم لێتان بۆتە مەراق، تا چیتر پرسیارم لێنەکەن.

ئینجا بە خەمبارییەوە فڕێکی تری لە چایەکەی بەردەمیدا و وتی:

- مەهاباد زۆر خەم و خەفەتی دەخوارد. زۆر ئازاری دەروونی هەبوو. پاڵەپەستۆی دەروونی تا دەهات زیاتر تەنگی پێهەڵدەچنی وەهەراسانی دەکرد. هەستی بەوە دەکرد تازە ژیان بۆ ئەو هیچ مانایەکی نەماوە. ڕۆژێکیان کەسمان لە ماڵ نەبوو، من و ئاسۆ و ئاوات چوونە ماڵی جیرانێکمان کە دوو خانوو لەولی ئێمەوە، چونکە ئەوانیش زۆر دێن بۆ ماڵی ئێمە و لەگەڵماندا زۆر تێکەڵن.

ئێمە هەرچەندی هەوڵمان لەگەڵ مەهاباد دا لەگەڵماندا نەهات و نەهات و بە ئێمەی گوت:

چاوم بەرایی نادات هیچ شوێنێک، نامەوێ کەس ببینم، من شەرمەزاری ئەو هەموو خەڵکەم، من کەڵکی هیچ جێگایەکم نییە. برادەرەکانی قوتابخانەی کە لەگەڵیدا بوون زۆریان دەهاتنە لی، بەڵام ئەو خۆی نیشانی کەسیان نەدەدا کە دەهاتنە لی خۆی لە برادەرانی دەشاردەوە و دەچووە سەربان و وازیشی لە قوتابخانە هێنا، هەرچەندی هەوڵمان لەگەڵیدا بێ سوود بوو.

کە ئێمە لە ماڵە جیرانەکەمان هاتینەوە، چی ببینین، ئەوەی بینیمان لە چاوەڕوانی کەسماندا نەبوو، هەرگیز بیرمان لەوە نەکردەوە کە مەهاباد خۆی بخنکێنێ و کۆتایی بە ژیانی خۆی بێنێ، ئەوەش ئەوەبوو: چووبوو پشتێنی ئاسۆی کاکمی هێنابوو و خۆی بە بنمیچی ژوورەکەی ئاسۆ و ئاوات هەڵواسیبوو، ئەو هەڵقەیەی کە بۆ پانکە لە بنمیچی خانووەکە داندرابوو، چووبوو مێز و کورسی هێنابوو پشتێنەکەی لە ئاڵقەکە گرێدابوو و شۆڕی کردبووەوە بۆ گیانی خۆی کردبووی بە سێدارە.

ئەوەبوو بە خەمباری و شین و ڕۆڕۆوە، بە خەم و خەفەتێکی زۆرەوە بە گۆڕستانی تەیراوەمان سپارد. ئیتر ئەمە بوو هەردوو چیرۆکی تراژیدی دایکم و مەهابادی خوشکم، تۆش ڕۆمانی خۆت بنووسە نووسەری بەڕێز، (سابیر ڕەشید) چونکە من دڵنیام تۆ پێش ئەوەی لەبەر قەیرانی دارایی هاتبێتیە ئەم ماڵە بۆ ئەوە هاتوویتە لی ئێمە تا چیرۆکەکانی ئێمە بنووسیتەوە و بیکەی بە ڕۆمانێک، ئێمەش خۆشمان، چونکە نموونەی قوربانیدانی خێزانێکی کوردی بۆ کوردایەتی و خۆشت ئامانجی ئەم پرسیارانەت پێویستن، بڕواش ناکەم هیچ خێزانێک لەم کوردستانادا هەبێت بەسەرهات و نەهامەتی و قوربانییەکانی وەک ئێمە و بەقەدەر ئێمە بێت و ئەوەندەی ئێمە تراژیدی بێت تا خوێنەر بخاتە گریان و سۆزی ببزوێنێ.

برای دوژمن

لەم ژیانەدا مرۆڤ ناتوانێت فەلسەفەیەکی نوێ و ڕێگایەکی نوێ فێربێت، بۆ ئەوەی باجەکەی بدات.

- دیستۆیفسکی -

هەرچەند جاری کە تەماشای وێنەکەی دیواری ماڵی کوێرە دەکەم، حەزدەکەم نهێنی و چیرۆکی یەکە یەکەی ئەو خێزانە بزانم.

ئەمجارە پێم باش بوو پێش ئەوەی چیرۆک و سەربردەی کوێرە بزانم، زۆر مەراقم کرد چیرۆک و چارەنووسی هەردوو کوڕانی کوێرە بزانم (ئاسۆ) و (ئاوات) کە ئەمیش دوو چیرۆکی پێکەوە گرێدراوی دوو بران کە حیزبایەتی کردنی بە دوژمنی یەکتر.

شەوێکیتر لە دانیشتنەکانی هەردوو خێزانی من و خێزانی کوێرە گێڕانەوەی چیرۆکی ئەو دوو برایە دوژمنە بوو.

کوێرە بەدەم خواردنەوەی دیشلەمەیەک وەک ئەوەی حیکایەتخوانی سەردەمی جاران بێت و ئێمەش هەموو لە دەوریدا گوێگر بین لەم حیکایەتە، بەمجۆرە دەستی

بە گێڕانەوەی چیرۆکەکە کرد:

ئاسۆ و ئاوات هەردووکیان دوای مردنی دایکیان و بەربوونیان لە زیندان و خۆ خنکاندنی مەهابادی جوانەمەرگ، چەندان ساڵ لە بازاڕ خەریکی کاری دەستگێڕی و حەماڵی بوون، دوای هەردووکیان لە دوای ڕاپەڕین وازیان لە کاری دەستگێڕی و حەماڵی هێناو بوون بە چەکداری دوو حیزبە دیارەکەی کوردستان. ئاسۆ هەوارداری حیزبی ڕەنگ وەنەوشەیی بوو، بوو بە پێشمەرگەی ئەو حیزبە و ئاواتیش هەواداری حیزبی ڕەنگ پەمەیی بوو ئەویش بوو بە چەکداری ئەم حیزبە، هەردووکیان ناویان بە پێشمەرگەی حیزبی خۆیان تۆمارکردبوو، هەردووکیشیان پانزە ڕۆژ لە دەوام بوون و پانزە ڕۆژیش لە ماڵەوە بوون. جێی پێشمەرگایەتی ئاسۆ لە شارۆچکەی دیانا بوو، جێی ئاواتیش لە شارۆچکەی ئاکرێ بوو. ئەوکاتەی کە شەڕی براکوژی ڕوویدا هەردووکیان لەلایەن حیزبی خۆیانەوە بانگکران تا دەوامی تەواو بکەن و بەرەو شەڕیان ببەن، ئەوەبوو فەوجی پێشمەرگایەتی ئاسۆ لە شەڕی براکوژیدا گوێزرایەوە بۆ کەپکی حەمەد ئاغا و هی ئاواتیش بردران بۆ نزیکی ئەم شوێنە ستراتیژییە، تا هێرش بکەنە سەر ئەم کەپکە و بیگرنەوەو بکەوێتە دەست حیزبی ئەوان. دەبووایە شەڕێکی سەخت و دەستە و یەخە بکەن تا ئاڵی سەرکەوتنی حیزب لەسەر کەپکی حەمەد ئاغا هەڵکەن. ئەوەبوو فەوجەکەی ئاوات لە هێرشبرندا شکان و نەیانتوانی کەپکی حەمەد ئاغا بگرنەوە لەبەر دەستی

حزبی ئاسۆ دەربڕێنن.

ئەنجامی شەڕەکە ئەوەبوو ئاوات و بیست پێشمەرگەی حزبەکەی ئەوان بە ئەخسیری کەوتنە دەست حزبەکەی ئاسۆ و ئەوانیش هەردووکیان لەم شەڕو پێکدادانەدا گوللەیان بە سنگی یەکترەوە دەنا.

ئێوارە فەرمانیان پێکرا، کە ئەوانەی گرتوویانە نابێ بە زیندوویی بگەنە دەست سەرکردایەتی حزبەکەی ئەوان، بۆیە پێلانیان وادانا کە پێویستە هەرچی زووە ئەو پێشمەرگانەی کە گرتوویانە بەدیل، بیانبەن لە گۆڕەپانی خوار رەبیەکە گوللەباران بکرێن.

ئاسۆ یەکێک بوو لەو کەسانەی کە گوللەڕێژی لەو بیست و یەک کەسەدا کرد کە ئاواتی براشی لەگەڵیاندا بوو، هەرچەندە ئاوات هاواری براکەی خۆی کردنا دەستی لە فەنگ هەڵگرێ و رزگاری بکات و هەڵێنەن بیکوژن، بەڵام حزبایەتی لە برایەتی بەهێزتر بوو، ئێتر ئەوسا برا هیچ و بەزەیی بۆ براکەی خۆی نەجوولا، ئەگەر لە سەنگەری پێچەوانەی یەکتر بن.

ئاسۆش یەکێک لەو کەسانە بوو کە زۆر کەللەڕەقانە بە بیروباوەڕی حزبەکەی کاریگەر بوو، ئامادەیی هەموو شتێکی هەبوو کە حزب چی پێبڵێت بێ پرسیارەوەی ئەنجامەکەی جێبەجێی دەکات و هیچ گفتوگۆش لە بارەی ئەم بڕیارەشی نەکات کە دەستڕێژی گوللەیان لێکردن، هەر بیست و یەک پێشمەرگەی حزبەکەی ئاوات کەوتنە سەر زەوی و ئەمناوە بوو بە ئاوێنەی خوێن، هەر پێشمەرگەی بووبەدەم ئازارەوە هاواری دەکرد و

ئاوزینگی دەدا و گیانی دەسپارد.
ئاوات خودا رزگاری کرد هێشتا گیانی لەبەردا مابوو، چەند گوللەیەکی بەرجەستەی کەوتبوو، بەڵام دیارە گوللەکان بەر شوێنی مەترسیدار نەکەوتبوون، بەڵکو برینەکانیشی سەخت نەبوون، بۆیە تاکە کەس بوو لەم بیست و یەک کەسە کە گیانی نەسپارد و لە مەرگ رزگاری بوو.
کە شەو داهات و دنیا تاریک بوو، توانی بە قونەخشکە، وردە وردە بە چیچکانەوە لەم ناوە دوور دەکەوتەوە، دوای ماوەیەک بە پشت کورکردنەوە خۆی لە چاوی پاسەوانەکانی رەبیەکە دەدزییەوە تا لە چاوان بزر بوو، ئینجا پشتێنەکەی خۆی کردە پارچە پارچە و لە برینەکانی خۆی پێچاو بە هێمنی هەنگاو رێگاکەی بەردەمی گرتەبەر. بیری لەوە دەکردەوە دەبێ رێگاکەی زۆر بپڕێت تا لەم زۆنە رزگاری دەبێت، ئاینیش تا خۆی دەگەیەنێتە شوێنێکی ئەمین و پارێزراو. دەڕۆی و بە زمانی تینوو و سگی برسییەوە ئەو رێگای هات و نەهاتەی گرتەبەر، بەم شەوە بە ترس و لەرز و جەستەی شەکەت و پڕ لە ئازارەوە دەڕۆیشت و رێگاکەش تەواو نەدەبوو. لە رێگادا هەزار و یەک سیناریۆ و خەیاڵی جۆراوجۆری بەبیرداهات تا گەیشتە گوندێکی تر، لەوێش لینەدا، ئەگەرچی زۆر تینوو و زۆریش برسی بوو، دەبووایە بگاتە گوندی (ن)، چونکە دەیزانی خەڵکی ئەم گوندە لەیەنگری حیزبەکەی ئەون، لەوێ ئەگەر خۆشی ئاشکرا بکات دەیزانی خەڵکەکەی ئەوێ دەیپارێزن و نایەڵن

بکەوێتە مەترسییەوە، بەڵکو برینەکانیشی ساڕێژ دەکەن و لە چاوان دەشارنەوە.

هێشتا تاریک و روون بوو لە سنووری گوندەکەی پێشتر دەرباز بوو، لە ڕێگادا کانییەکی کەوتە پێش، بە پەرۆشەوە لەسەر کانییەکە دانیشت و تێر ئاوی خواردەوە و برینەکانی خۆی بە پەڕۆی پارچەکانی پشتێنەکە خاوێن کردەوە و جارێکیتر برینەکانی خۆی بەستایەوە، ئینجا شەهادەیەکی بە هەقی هێناو دەستنوێژێکی هەڵگرت و لەو گۆڕەدا نەیزانی کامە لا ڕووەو قیبلەیە، ئینجا بە نەخمینی خۆی لایەکی کردە قیبلە و نوێژێکی کرد و تۆزێک پشووی دا و دڵەکوتە و ترسی دڵی تۆزێک ڕەوییەوە و زانی گەیشتۆتە کەناری ئەم گوندە و ئیتر گەیشتۆتە کەناری ئارامی.

لە نزیک ئەم گوندە گەیشتە شوانێک، پرسیاری لێکرد بۆ کوێ دەچێ؟ ئەویش چیرۆکەکەی هەموو بۆ گێڕایەوە، زانی ئەگەر نهێنییەکەشی پێبڵێت جێگای مەترسی نییە، ئەویش بەخێرهاتنی کردو مەڕەکانی بەجێهێشت و گەیاندییە ماڵی ئازادی یاردەدەری پزیشکی کە لە شارەدێی (خ)ی نزیک ئەم گوندە برینپێچ بوو، ئەویش هێشتا زوو بوو نەڕۆیشتبوو بۆ سەر کارەکەی، بۆیە شوانەکەی بەڕێکرد و لە ماڵی خۆیدا میوانداری کرد، دوای زوو لە ژوورێکی تەنیا درێژی کرد و برینەکانی ساڕێژکرد و دوای جێگای گوللەکانی بە برینپێچ پێچایەوە، بەڵام سەیری کرد دوو گوللە بە قۆڵی راست و چەپی کەوتوون، بەڵام ئێسکی نەگرتبوون و شادەمارەکانی

نەبڕیبوون، دەبوایە گوڵەکان دەرهێنرن. ئەوەش
دڵنیای کردەوە ئەوەندەی دەچێت بۆ فەرمانگەکەی
دوای کە دێتەوە دکتۆرەکە لەگەڵ خۆیدا دێنێتەوە ماڵ
تا گوڵەکانی بە شێوەی نەشتەرگەری بۆ دەربێنێ.
دوای پێگوت کە زۆربەی خەڵکی شارۆچکەکە و
فەرمانبەرانی خەستەخانەکە و بەڕێوەبەر و دکتۆر و
یاریدەدەری دکتۆرەکانی هەمووان سەر بە حیزبی دژ
بە حیزبەکەی ئەوەن، بۆیە ناتوانێ بیباتە نەخۆشخانە،
چونکە ئەگەر بزانن پێشمەرگەی هەڵسووی حیزبەکەیە
دژی ئەوانە بێگومان ئەوسا وەک ئەو پێشمەرگەیەک
هەڵسووی جەنگ دەگیرێ و ئەوەش واتە ئازادی
برینپێچ بە تۆمەتی دەست تێکەڵکردن لەگەڵ حیزبی
دوژمن چارەنووسی دەکەوێتە مەترسییەوە، بۆیە وای
بە باش زانی دوای تەواوبوونی دەوام دکتۆر سەردار
کە لەنگەری حیزبەکەی ئاوات بوو، لەگەڵ خۆی بێنێتە
گوندەکەیان و لەوێش ئازاد بیباتە ماڵی خۆیان، بۆیە
ئەویش لە ماڵی ئازاد مایەوەو ئەمیش بە ماشێنەکەی
چووە دەوامی خۆی. دوای عەسر لەگەڵ دکتۆر سەردار
هاتە ماڵەوە بە هەردووکیان توانیان هەردوو گوڵە لە
قۆڵەکانی دەربهێنن و برینەکانیشی تیمار بکەن.
ئازادی یاریدەدەری پزیشک پیاوێکی ئەوەندە مەرد و
بوێر و مرۆڤدۆست بوو بۆ ماوەی دوو هەفتە ئاوات لە
ماڵی خۆیدا هێشتەوەو خزمەتی کرد و نەیهێشت خەڵکی
گوندەکەش پێیبزانن، ئەوەی تەنیا دەیزانی فەرهادی
شوان بوو ئەویش ئازاد تێیگەیاندبوو لی کەس باسی

نەکات نەوەک زانیارییەکە بگاتە ناوەندەکانی ئەم حزبە و
بگاتە لایەنگرانی حزبەکەی ئاسۆ کە چەند ماڵێکیان لەم
گوندەدا هەبوون.

ئازاد دوای دوو هەفتە کە زانی تەندروستیی ئاوات باشتر
بووە، ڕۆژێکیان کە هەبوو زانی کە بازگەکانی
شار قەڵەباڵغیان زۆر لەسەرە بە پەلە ئۆتۆمبێلەکان
بەڕێدەکەن و ئەوانیش خۆ وێنە و ناوی ئاواتیان لای نییە،
ئەگەر بەڵگەشیان دابچێت لەم بڕوایەدا بوو ئەمڕۆژە
ناپەڕژێنە سەر ئەوەی داوای ناسنامە لە هەموو کەسێک
بکەن، خۆ ئەگەر بە ڕێکەوتیش داوایان کرد ئازاد پێناسەی
خۆیان دەداتێ و بۆی پێ دەکات، یان دەڵێ: پێناسەکەم
هەڵنەگرتووە و لە ماڵەوە لەبیرم کردووە، جا ئەوە پێناسەی
باری شارستانییان لێ وەرگرت ئەوان چوزانن ئەوە ئاواتە ئەو
کەسەیە کە لە گوللەبارانی حزبەکەی ئەوان دەربازی بووە
و ڕایکردووە، خۆ جارێ لەو حزبەی گوللەبارانی کردووە،
تەنانەت برای خۆشی کە لەگەڵ گوللەبارانکردنەکە دابوو
هێشتا نازانێ ئاوات نەمردووە و هەڵنەووەوە برینەکانی
ساڕێژکراوەو دەیەوێ بگەڕێتەوە شارەکەی خۆی.

ئاوات بۆ ئەوەی ئەگەر لە ڕێگایەک، یان لە بازگەیەک
تووشی حزبەکەی ئاسۆی برای بوو بیناسنەوە، ناسنامەی
پێشمەرگایەتی خۆشی لە شوێنێکی لاچەپدا شاردەوە تا
ئازاد بتوانێت بە سەلامەتی بیگەڕێنێتەوە هەولێر.

ئەوەبوو ئازاد ئەم سەرکێشییەشی کرد و خۆی خستە
ناو کارێکی ترسناکەوە، چونکە ئەگەر لە شار بزانن
لەوانەیە بیگرن، شاریش لەبەر دەستی حزبەکەی ئاسۆ

بوو. هەرچۆنێک بوو ئازاد و ئاوات خۆیان گەیاندە پێش ماڵی ئێمە. منیش سیامەندە کوێر، کە کوڕەکەی خۆم ئاواتم دیتەوە تێر ماچم کرد و نەمهێشت ئەمشەوە ئازاد بگەڕێتەوە زۆر خزمەتم کرد هەر ئەمشەوە هەموو چیرۆکەکەی بۆ گێڕامەوە.

منیش وەک ڕۆماننووسی هەموو شتزان دیسان کەوتمەوە حەزی زانین و لە کوێرەم پرسی:

- ئەدی دوای ئەوە کە هاتەوە، چی بەسەر هات، نەگیرا؟

- وا چیرۆکەکەت بۆ تەواو دەکەم.

کوێرە لەودەمە داوای دیشلەمەکەی کردو شانازیش بۆی تێکرد، دوای خەڵت خەوی دەهات، ئێزنی خواست و چووە ژوورەکەی خۆی، بەڵام من هێشتا چیرۆکەکە تامەزرۆی نەشکاندبووم، بۆیە داوام لە کوێرە کرد ئەم شەو چیرۆکی ئاواتم بۆ تەواو بکات و چیرۆکی ئاسۆش با بۆ شەوێکی تر بێت.

ئەویش دڵی نەشکاندم و بەردەوام بوو لەسەر گێڕانەوەی چیرۆکەکە و وتی:

- ماوەیەکی زۆر ئاواتمان لە ماڵەوە شاردەوە، نەمانهێشت کەسێک پێبزانێ، تەنانەت خزم و جیرانەکانیشمان. دوای زۆر تکامان لێکرد تا واز لە پێشمەرگایەتی و حیزبایەتی بێنێ و بۆ خۆی کاسبیەک بکات و بچن لە حیزبەکەی ئاسۆ، ئەستۆپاکی بۆ وەرگرن، ئیتر ئەوەبوو هێشتا هاتنەوەکەیمان ئاشکرا نەکردبوو و بە کەسمان نەگوتبوو بۆ داواکردنی ئەستۆپاکی. ئەوەبوو ئاسۆی برای لەو ماوەیەدا بە مۆڵەت هاتەوە، کە براکەی دیت چاوی چووە

پشێنی سەری و بە ئاشکرا و بێ پێچ و پەنا پێیگوت:

- دیارە تۆ هێشتا ماوی و نەتۆپیوی؟

- نەخێر مەردم و خودا ئەجەلی نەدام.

- ئەدی ئێمە گوللەبارانمان کردن! تۆ چۆن نەمردی و چۆن دەرباز بوویت؟!

- کاکە گیان ئەمە چیرۆکە دوورو درێژە، من هەمووی بۆ باوکم و شاناز گێڕاوەتەوە بۆ تۆشی دەگێڕمەوە.

منیش سیامەند کوێرە، لەم شەوە ویستم ئاسۆ بەوە رازی بکەم کە واز لە براکەی بێنێ و پێم وت: ئەو دەیەوێ واز لە حیزب بێنێ و دەست لە پێشمەرگایەتی ئەم حیزبەش هەڵدەگرێ، وا تۆش ئاوەها بەزاینی بچێ لی حیزبەکەی تۆ ئەستۆپاکی بۆ وەرگرین، ئەوە باشترینش تۆ برای خۆتە بیبە لی بەرپرسانی حیزبەکەی خۆت و تۆ ئەستۆپاکییەکەی بۆ وەربگرە، بەڵام ئاسۆ چووە سەردارەوەو هێشتا بڕوای بەوە نەدەکرد و لە ئاوات دڵنیا نەبوو کە واز لە حیزبەکەی خۆی و هەوادارى حیزبەکەی دێنێ، بۆیە قاچی خۆی لە عەردی داو و گوتی:

- نابێ ئەم کارە نابێ، ئەمە خیانەتە، ئەگەر حیزب بزانێ من برای خۆم شاردۆتەوە، دێن لێپرسینەوەو لەگەڵ منیشدا دەکەن، ئەوە راست ناکات تۆبەی نەکردووە، تۆبەی گورگ مەرگە، بەڵام وەنەکە لەبەر خاتری بابم و شاناز بابێت مادام واز لە پێشمەرگایەتی حیزبەکەی خۆی دێنێ، با ببێتە پێشمەرگەی حیزبی ئێمە و ببێتە لایەنگری ئێمە، ئەوسا من بڕوای پێدەکەم و حیزبیش هەروای پێخۆشە.

منیش (کوێرە): دەمزانی ئاوات کوڕم بەوە رازی نابێت ببێتە

ھەوادار و لایەنگر و پێشمەرگەی حزبەکەی ئاسۆ ئەگەر
تێکۆشن، ھەرواش بوو کە لێپرسی: بۆ رازی دەبێت
بێنە پێشمەرگەی حزبەکەی ئاسۆ؟ ئەو وەڵامی دامەوە
گوتی: نەخێر. دەمزانی زۆر رقی لە حزبەکەی ئەوانە،
بەڵام ئامادەیی ھەبوو واز لە پێشمەرگایەتی حزبەکەی
خۆی بێنێ، بەڵام بیروباوەڕی خۆی نەدەگۆڕی. ئیتر
ئاسۆی کوڕیشم ئەمەی پێ قبووڵ نەکرا، بۆ بەیانییەکەی
چووە ئاسایشی حزبەکەی خۆی و ھەواڵی خۆشاردنەوەی
براکەی پێدان، ئەوانیش سوپاسیان کرد.
ئەوەبوو ئاسایشی حزبەکەی ئاسۆ ھاتن و راپێچیان کرد،
ئاسۆش گەڕایەوە دەوامی خۆی. ئیتر ھەر ئەو گرتنە بوو
نەمانزانی ئاوات چیلێھات، ھەندێک دەیانگوت: لە زیندانە
سەختەکەی شارۆچکەی (ع)ی حزبەکەی ئاسۆیە. ھەندێکیتر
دەیانگوت: نەخێر لە زیندانە سەختەکەی شارۆچکەی
(س)ە. چەندە ھەوڵ و تەقەلامان کرد نەمانتوانی ھیچ ئەنجامێک
بەدەست بێنین.
ئاوات تا ئەو چرکەساتەش کە خوێنەر ڕۆمانەکە
دەخوێنێتەوە بێ ھەواڵ و چارەنووسی بزرەوە مایەوە
کەس نەیزانی چیلێھات، زەوی قووتیدا، یان ئاسمان بەرزی
کردەوە. دوایش کە ھەردوو حزبەکەش براکوژیان
وەستان و ئاشتبوونەوە لە حکوومەت و پەرلەمان بوون
بە برابەش و ئەوسا گوتیان ھەردوولایان زیندانەکانی
خۆیان ئازاد دەکەن.
چاوەڕێی ئەم ھەنگاوەش بووین و گوتمان: بەڵکوو ئێ لە
زیندانێکدا بووبێت و بێتەوە، کەچی نە ھەردوو حزبەکە

چارەنووسـی کەسـانی وبـووی ئەوریـانە روونكـردەوە، نـە ئاوانـیش هاتـەوە، بەڵكـو لـە هەیـچ زیندانێكـی نەیێنیشـدا چارەنووسـی بەدیـار نەكـەوت. دوای ئێمـە سـوراغێكی زۆر بەرمـان نەیـا بـۆ ئەوەنـدە دەچـێ كـورەی مـن لـە زیندانـە سـەخـتەكەی شـارۆچكەی)ع(ی حیزبەكـەی ئاسـۆ بـووەوە لـە ژێـر ئەشكەنجەدا گیانـی سـپاردووە، دەنـا زۆر كەسـێر دوای پێكهاتنـەوەی ئێمـە دوو حیزبـە پەیداببوونـەوەو هاتنـەوە ئاو مـاڵ و منداڵـی خۆیـان، بەتایبەتـی زیندانەكانـی شـارۆچكەی)ع(ئەوانـەی لـە زیندانـدا مابـوون هەمـوویان دوای پێكهاتنـەوەی ئـەم دوو حیزبـە ئـازاد كـران، دیـارە ئـەو كـورەی ئێمـەش نەمـاوە بۆیـە هیـچ چارەنووسێكـی دیـار نەبـوو.
مـن وەك باوكـی ئـەو كـوڕە دوو خەمـی گـەورەی بـۆ دەخوازم، یەكەمیـان: ئەشـێت زۆر گەنـج و خوێـن گـەرم بـوو، ژنیشـی نەهێنابـوو و ئێـر دنیـای نەدیبـوو. دووەمیشـیان: دڵنیایـن مـردووەو نەمـاوە، بـەڵام خەمـی ئێمـە لـە ئێمـەووی گەورەترمـان ئەوەبـوو ئـەو كـوڕە بـێ گـۆڕ مایـەوە، گۆڕێكـی نییـە تـا بچینـە سـەری و ئێـر بـۆی بگریـن و فاتیحـا و قورئانێكـی بـۆ بخوێنیـن.
ئێمەش چرۆكـی ئاوات بـوو كـە زۆر لێـت بووبـوو بـە مـەرگ، تـا بیزانـی، چرۆكـی ئاسـۆش لـەوە ئاڵەبارتـرە، بـەڵام بـا ئێمـە شـەو بەسـێت.

گۆڕ غەریب

من خراپترین و باشترین شتم لە
مرۆڤایەتییەوە دیوە، لەبەر ئەوە
هیچ شتێکی تێدا نییە کە تووشی
سەرسووڕمانی لە پڕم بکات

- ئەلیف شەفەق -

ئاسۆ پێشمەرگەی حزبەکەی نر بوو، دوای ئەوەی براکەی
خۆی بەگرتندا و چارەنووسی ئاواتی برای دیارنەما، باوکی
واتە کوێرە حاشای لێکرد و چیتر نەهاتەوە ئەم ماڵە. ئەو
واتە ئاسۆ ژنی هەبوو و کوڕێکی شەش ساڵن و کچێکی
پێنج ساڵەیان هەبوو. ئاسۆ ماڵی خۆی جودا کردەوە و چوو
لە گەڕەکی نەعجیل خانووێکی بەکرێ گرت. بە کولەمەرگی
دەژیا، هەرجارەی دەچووە ئەرکی پێشمەرگایەتی ژن و
منداڵەکانی دەبردە ماڵی باوکی ژنەکەی، ئەوانیش چەند
رۆژێک لەوێ دەمانەوە، دوای ژنەکەی ئۆقرەی نەدەگرت
و دەهاتەوە ماڵەکەی خۆی. خێزانەکەی ناوی بەهار بوو
لە تەنیایی لێڕاهاتبوو. رۆژێکیان خەلیلی جیرانی ماڵی ئاسۆ
کە هاتووچۆی لەگەڵ ماڵی کوێرەدا هەبوو و دەیناسین،
هەواڵی ئەوەی دا بە کوێرە کە ئاسۆ ژنەکەی خۆی تەلق
داوە ژنەکەشی هەروو منداڵەکەی بردوونەتە لای خۆی
لە ماڵی باوکی. کوێرە لە خەلیلی پرسیبوو بۆچی تەڵقی

داوە، دوایی هەر لە ڕێگای خەڵکەوە ماڵی کوێرە زانیان کە چیرۆکەکە وایە: گوایە بەهاری خێزانی ئاسۆ دەستی لەگەڵ دووکاندارێکی بازاڕی لەگەڵ تێکەڵ کردووەو دەڵێن جیرانەکانیشی بە ئاسۆیان وتووە کە ئەو پیاوەی بازاڕی لەگەڵ هەمووجار لە دوای ڕۆیشتنی ئاسۆ بۆ ئەرکی پێشمەرگایەتی ئەو بەردەوام هاتوچۆی ماڵی ئەوانی کردووەو چاودێریان کردووە کە زۆر شەوان لە ماڵی ئەوان ماوەتەوە. ئاسۆ کە ئەم هەواڵە دەزانێ چاودێری بەهاری خێزانی دەکات، ڕۆژێکیان بە بەهار دەڵێ دەچمەوە دەوام، لە ماڵەوە دەچێتە دەرەوە دوایی بە دزی بۆ کاتی نیوەڕۆ دێتە ماڵەوەو کە دەرگای خانووەکەی دەکاتەوە و بە ژوور دەکەوێ دەبینێ ئەو پیاوە بە ڕووتی لەسەر جێگای خەوتنی ئەو لەگەڵ ژنەکەیەتی، ئەویش ناکاتە نامەردی هەر ئەودەمە کابرا دەداتە بەر قونداغە دەمانچە و تێریشی لە ژنەکەی دەدات، بەڵام بەهار ناکوژێت، بەڵکو هەردووکیان دەبەستێتەوەو تەلەفۆن بۆ برا گەورەکەی بەهار دەکات، ئەوانیش بەخێرایی باوکی و براکانی دێن خیانەتەکە بە چاوی خۆیانەوە دەبینن. ئاسۆ ژنەکەی و پیاوەکە دەداتە دەست ماڵی خەزووری، ئەوانیش کابرا بە گرتن دەدەن و دوایش خوشکی خۆیان دەبەنە دەرەوەی شار دەیکوژن و لە چۆڵییەک دەینێژن و تازیەشی بۆ دانانێن، ئاسۆ منداڵەکانی لە ماڵی خەزووری ناهێنێتەوە ئەوان بەخێویان دەکەن.

ئاسۆ لە ژیانی خۆی زۆر بێزار دەبێت، ناوماڵەکەی هەمووی دەفرۆشێت و کەمێک پارە کۆدەکاتەوە، دوایش پێشمەرگایەتی و حیزبەکەی جێدەهێڵێ و ڕوو لە تورکیا

دەکات، لەوێ بە ئامانجی گەیشتنی بۆ هەندەران قاچاغچییەک بە پارەیەکی باش لەگەڵ کۆمەڵە کەسێکیتر دەگەیەنێتە هەنگاریا و لەوێش لەگەڵ قاچاغچییەکیتر رێکدەکەون کە بیانبات بۆ نەمسا. ئەوەبوو ئەو قاچاغچیە (71) حەفتا و یەک کەسی بە ئۆتۆمبێلێکی کەپس دەگوازێتەوە، لە رێگادا ئەم ئۆتۆمبێلە ئۆکسجینی تێدا نامێنێ و هەمووان دەخنکێن و گیان لە دەست دەدەن، یەکێک لەو (71) کەسە ئاسۆی کوری کوێرە بوو. هیچ کەسێک نەیدەتوانی مەیتی ئاسۆ بێنێتەوە کوردستان، چونکە پارەیەکی زۆری دەویست، هەندێک لەو خاوەن تەرمانە کەسوکاریان توانای داراییان باش بوو، چوون تەرمی کەسوکاری خۆیان بە فڕۆکە هێنایەوە کوردستان و لە گۆڕستانەکانی خۆیان ناشتیان، بەڵام ئاسۆی کوری کوێرە کەس بەدوایدا نەچوو، چونکە کوێرە هەم کەسی نەبوو بەدوایدا بچێ و هەمیش ئەو پارەی نەبوو بۆ هێنانەوەی تەرمەکەی ئاسۆ.

تەرمی ئاسۆ لەلایەن خەڵکانی خێرخوازی ئەوێ لە رێگای نێوان هەنگاریا – نەمسا لە چۆڵییەکادا گۆڕ غەریب دەنێژرێت. ئەمەش چیرۆکەکەی چارەنووسی ئاسۆ بوو کە شەوێکیان کوێرە بۆ منی گێڕایەوەو منیش نەموویست بە شێوەی دیالۆگ، یان لەسەر زاری کوێرە بیگێڕمەوە، بەڵکو ویستم ئەم بەشەی ڕۆمانەکە بە شێوەی بگێڕەوەی هەموو شنزان بێت.

چیرۆکی شاناز

هەموو شتێکی ناو دڵ

هی دەربڕین نییە،

شت هەیە تا دەمرین

نایدرکێنین!

- جەلالەدین ڕۆمی -

لە ماڵی کوێرەدا سەرم لە شانازی سووڕمابوو، بڕوام بە خۆم نەدەهێنا تا هۆکاری مانەوەی ئەم لەم ماڵەدا هەر ئەوەبێت کە خۆی بۆ باوکی نەرخان کردبێت و خۆی کردبێتە قوربانی باوکی.

بڕوام نەدەکرد ئەم هەمووە جوانییە و ئەم هەمووە داخوازییە کە بۆی دەهات، هەمووی رەتدەکردەوە هۆیەکەی هەر تەنیا ئەوەبێت ئەو باوکی بە تەنیا جێناهێڵێ، یان ئەوە چۆن رازی دەبێت باوکێکی کوێرە

بە تەنیا لە ماڵەکەدا جێبهێڵێت. باشە من ئەمانە هەموو چوون بە مێشکمدا کە تەواوبێت، بەڵام ئەوەی بۆیان گێڕامەوە لە داخوازی سەید بێستوونی ئەندازیار هەرگیز نەچێ بە مێشکمدا کە ئەم جۆرە داخوازییە ڕەتبکرێتەوە، چونکە ئەو هەموو مەرجەکانی شانازی پەسند کردبوو، تەنانەت پێشنیاری ئەوەشی کردبوو کە ئەو ئامادەیە لە ماڵەکەیدا لەگەڵ شاناز و باوکیشی بژیت، تەنانەت دەڵێن ئامادەیی خۆشی دەربڕیبوو کە نەک هەر لە ماڵەکەیدا پێکەوە بژین، بەڵکو ئەو پێیگوتبوون، کە ئامادەیە باوکی شاناز بەم کوێرییە بچێتە کار و کاسبییەوە، بەڵکو بۆ خۆی وەک پاشایەک لە ماڵی ئەندازیار بژیت و بەڵێنی ئەوەشی پێدابوو کە تا ئەو ماوە کوێرە ببێتە خاوەن ماڵ و ئەویش خزمەتکاری بێت. ئێ چی لەوە باشتر هەبوو پیاوێکی کوێر زاواکەی بێتە ماڵەکەی و یانیش لە ماڵی زاواکەی لەگەڵ یەکتر بژین و کچەکەی هەم ژنی کابرا بێت و هەمیشە ئاگای لە باوکی بێت و بۆ خۆی وەک پاشایەک بژییەت و ئەویش چیە کاسبییەک نەکات. ئەوەی من دوای زانیم لەم داخوازییەدا، کوێرە لەبەر خاتری کچەکەی کە تا ماوە لە ژیانیدا بە کچ نەمێنێتەوە و ئەو چارەنووسی بە خۆیەوە گرێ نەدات، بۆیە کوێرە بە پێشنیارەکانی سەید بێستوونی ئەندازیار رازی بوو، بەڵام ئەوەی کە رازی نەبوو و ئەم داخوازییەی وەک ئەوانی تر رەتکردەوە هەر تەنیا و تەنیا شاناز بوو، بۆیە من مێشکم ئامادەیی پێدام کە هەبێت و نەبێت شاناز چیرۆکێکی نەرێنی لەگەڵ مێردکردندا هەیە یانیش

نهێنییەکە لەم تەلیسمەدا هەیە کە بۆچی شانازان نایەوێ بەسەی چێشکەوتەی کەوشی بەتاک و ئەم بابەتەی لێ بێنە مۆتەکە و بەقاقای گرتووە، ئەمەش بووە بە مەراقی نووسینی من لەم ڕۆمانەدا یانیش بوو بە تەلیسمێک و منیش عەودالی ئەوەبووم تا دەرگای ئەم تەلیسمە بکەمەوە و نهێنییەکانی بۆ خوێنەری ڕۆمانەکەم بە دوایدا دەگەڕێم و ئەم نهێنییەی بۆ ئاشکرا دەکەم.

منیش بۆ زانینی ئەم نهێنییە شانازانم کۆڵم نەداو وازم نەهێنا و بەدوایدا چووم، لە دڵی خۆمدا وتم: مادام من ئەوانی نهێنی ئەم هەموو چیرۆکەی ماڵی کوێرە ئاشکرا بکەم و بینووسمەوە تا بۆ زانینی ئەم نهێنییەش دەستەوەستان بووەستم و خۆم تەسلیمی نەبوون ناکەم، بڕیارمدا کە دەبێ بگەڕێمەوە ئەنجامی ئەم چیرۆکە و نهێنییەکەی بدۆزمەوە و دەبێ ئەم بەشەی ڕۆمانەکەش بە مەراقەوە بدەمە خوێنەری خۆم، بەمەش ئەم هەموو نهێنییانەی خێزانی کوێرە ئەکەیمە و چیرۆکی خۆیان دەبێت و ئەم هەموو چیرۆکانەش پێکەوە دەبەن بە نیادی ڕۆمانەکە دواییش دوا چیرۆکی ئەم ڕۆمانەم، چیرۆکی کوێرە خۆی دەبێت.

چەند شەوێک بیرم کردەوە چۆن بگەمە دۆزینەوەی ئەم نهێنییە، دوا تر دوای بیرکردنەوەوە کێڵدانەوەیکی زۆر بیرم بۆ ئەوە چوو کە مادام ئەم کارە پەیوەندی بە ئافرەتەوە هەیە، بێگومان هەر ئەوان بە ئافرەتیش چارەسەر دەکرێت و هەر ئافرەتیش دەتوانێ ئەم نهێنییە ئاشکرا بکات.

لەگەڵ خەڵت ڕێککەوتنی کە من چەند ڕۆژێک هیچ شتێک لە ماڵی کوێرە نەپرسم و وازیلێبێنم، بەڕۆژیش بچمە دەرەوەو تا ئێوارە نەگەڕێمەوە ماڵ و کوێرەش لە بەیانییەوە لە ماڵ دەچێتەدەر و تا ئێواران ناگەڕێتەوە، ئەوسا لەم ماڵەدا تەنیا شاناز و خەڵت دەمێننەوە، ئەمیش چەند ڕۆژێک بە پرسیار لێی بچێتە پێش تا لە نهێنی شاناز بگات و بەڵێنی ئەوەی بداتێ کە نهێنییەکە لی باوکی باس نەکات. چەند ڕۆژێک خەڵت هەوڵی لەگەڵ شانازدا، بەڵام کە ئەو داوای کردنەوەی گرێکوێرەی ئەم نهێنییەی لێدەکرد ئەو دەستی بە گریان دەکرد و دەیگوت: لێگەڕێ، بەردێکی لەسەر دانێ، ئەم باسە هی ئەوە نییە لی کەس باس بکرێت و حەزیش دەکەم کە مادام پەیوەندی بە چارەنووس و داهاتووی خۆمەوە هەیە با هەروا دەرگای ئەم نهێنییە نەکەمەوەو هەروا لی خۆم بە داخراوی بمێنێتەوە. سەرەنجام زۆر هەوڵی لەگەڵدا، بەڵام ئەو چارەنووسی بە هێشتنەوەی ئەم نهێنییە گرێدراو بوو، نەیوێرا گرێکوێرەی ئەم نهێنییە بۆ خەڵت بکاتەوە، چونکە دەیزانی ئەگەر خەڵتیش بەڵێنی ئەوەی پێبدات لی باوکی واتە کوێرە نەیدرکێنی، ئیتر من وەک پاڵەوانێکی ئەم ڕۆمانە و بگێڕەوەی ئەم هەموو شتزان، ئیتر ئەم نهێنییە لە ڕۆمانەکە دەدرکێنم و دوایش کە بڵاوبووەوە، ئەگەر من ناوەکانیش بگۆڕم، خەڵک کە بەسەرهاتەکانی ماڵی کوێرە دەخوێننەوە، کاراکتەرەکان دەناسنەوەو دەزانن کە باسی ماڵی ئەوان کراوەو نهێنییەکەی شانازیش لەناو ئەم ڕۆمانەدایە، بۆیە خەڵت

كەوەن دناكردەن بۆ یەیئیەن مەئ وەئ كردی دینچەرە
بخرێنە ناو رۆمانەكە و ئاشكرا بێت، ئینر چارەنووسی
ئەوەش دەكەوێتە مەترسییەوە. بەڵم من وەك رۆماننووس
و بگێرەوەی ەەمەوو شتێزانی رۆمانەكەش ئازادم لەوەی
ئەم ئیەنیە بۆ خۆم چۆن لەم رۆمانەدا دروستی دەكەم،
بەڵكو بۆخۆم ئەو ەەستپێكردن و گومانەی كە ەەمە و
تەخمینی دەكەم وابێت بێ دركاندنی شانازی لە بەرۆكەی
خۆمەوە، بۆخۆم لەم رۆمانەدا دەئیفرێنم و خۆم ئەم
بەشەی رۆمانە بە خەیاڵی خۆم دەنووسمەوەو چێم بە
خەیاڵدا دێت وای دەنووسم كە دەبێ ئەیئیەكەی شانازی
بەم شێوە بێت.
ئینر ئەم ئیەنیە لەلەی من بەم شێوە دەبێت كە بۆتان
دەنووسم:
من، (سابیر رەشیدی رۆماننووس لەلەی خۆمەوە لەم
ئەیئیەنەی شانازدا گومانم بۆ ئەوە دەچێت كە ئەو
كچەلەلەنە كورێكەوە لە خشنە برابێت و ئەو كچە
كەوێبێتە ناو نێوری ناپاكی ئەمەوەو كچێنی لەدەست
دابێت و دوایێش بەجێیشتبووە، ئەم كچە شتەوانی
یەچ بكات بەرانبەر ئەو كورە خۆ رەنگە كورەكە لەم
شارەش نەبێت و بەرەو ەەندەرانی چووبێت نەیاری شار
زۆر دەولەمەندەو شانازی دەزانێ دەرەقەی نایەتە بە
شكاتیش و نە بە ئەیسا، ئینر باوكیشی ئەگەر بزانێ ئەو
كچێنی لەدەستداوە ەەروا وازی لێناەێنێ ئینر ئەویش
بەەەوی كۆكردنەوەی كەسوكاری نۆڵە دەكاتەوەو رەنگە
شانازیش بكوژێت.

بۆیە شانازی هەرچەندی هەوڵی دەدا لەگەڵ ئەمە نیشانەیە نەدرکاند، چونکە بۆ ئەو مانەوەی بەم شێوەیە هەمە خۆی و باوکی دەپارێزێ و هەمیشە ئەم بڕیارە بەم شێوەیە ئەو هەڵبژاردووە سپارێژ دەبێت، بۆیەش ئەم چارەنووسەی خۆی بەم شێوەیە هەڵبژارد.

چیرۆکەکەی شانازی کە من دەیفرێنم بەم جۆرەیە:

ئەو کچە کانی کە لە قوتابخانە بووە حەز لە کوڕی دەوڵەمەندێک دەکات. سەرەتا کوڕەکە وا خۆی نیشاندەدات کە زۆری خۆشدەوێ و بێ ئەو ناتوانی بژی و بەردەوام بە ئۆتۆمبێلی گرانبەها لە دوای قوتابخانە هەڵیگرتووەو پیاسەی پێکردووە، جارجاریش بەیانیان لە قوتابخانە بوونە، بەڵام هەردووکیان نەچوونەتە قوتابخانە و لە هەولێر چوونەتە دەرەوە.

شانازیش زۆر خۆشویستووەو بڕوای تەواوی پێی هەبووە، چونکە کوڕەکە بەڵێنی پێداوە بیهێنێ، بۆیە خۆشەویستییەکانیان لە ماچ و رامووسانەوە زیاتر تێپەڕیوە.

ڕۆژێکیان دەچنە دەرەوەی هەولێر و بەرەو شارێکی تری گەشتیاری دەچن، کوڕەکە کابینەیەکی گەشتیاری بەکرێ دەگرێت و شانازیش لەوێ دەکەوێتە ناو تۆری بەناو خۆشەویستی ئەو کوڕەوە، بۆیە هەر ئەمڕۆژە کار لە کار ترازاوە.

کوڕە بەڵێنی پێدەدات، دوو مانگ زیاتر کاری خۆی لەگەڵدا ئەنجامدەدات هەر لە ماوەی ئەم دوو مانگەشدا کوڕەکە کاری خۆی ڕێکدەخات و بەرەو هەندەران

بەڕێدەکەوێ. دوای شانازی لە ڕێگای برادەرێکییەوە دەزانێ کە ئەو کورە عاشقێکی ساختە بووە و ئەو کوێرانە دوای کەوتووە.

دوای ئەوە زانی تازە کار لە کار ترازاوە و ئیتر یاخەی کێ بگرێ. دەزانی ئەگەر ئاشکرای بکات ئیتر ژیانی ئەویش دەکەوێتە مەترسییەوە، ئەگەر یاخەی دایک و باوکی کوڕەش بگرێت دەزانی ئەوان بڕوای پێناکەن و ئیتر کوڕەکە گەیشتۆتە هەندەران و هیچ شتێک دادی نادات.

هەر ئەوەندەی لەدەست هات بەهۆی دکتۆرەیەکی ئافرەتانەوە خۆی لە مەترسی منداڵ بوون ڕزگار بکات، ئیتر دەبووایە خۆی کڕ بکات و کوڕەکە بداتە دەست خودا و پێغەمبەر. ئیتر تاکە بڕیار و چارەسەریشی تەنیا و تەنیا ئەوەندە بێت کە بەهیچ شێوەیەک شوو نەکات و بەیانووش بۆ باوکی ئەوە دەبێت: کە ئەو پیاوێکی کوێرەی بێکەسوکارەو ئیتر ئەو چۆن دەتوانێ بە تەنیا جێبهێڵێت، بۆیە بڕیاری لەگەڵ باوکی هەر ئەوەبوو کە ئەو بۆ ئەم ببێتە باوانی و تا ماوە خزمەتی بکات.

کە باوکی بۆ سەید بێستوونی ئەندازیار پێی خۆش بوو زەماوەندی لەگەڵدا بکات مادام ئەو ڕازی دەبێت ئەویش لەگەڵ ئەواندا لە ماڵێکدا بژین، بەڵام وەک ترسێک لە پیاو و وەک ترسێک لە ئاشکرابوونی نەمانی کچێنی وازی لەم بیانووەوە دەهێنا کە ئەو بە تەنیا بێت لەگەڵ باوکی زیاتر دەتوانێ خزمەتی بکات.

ئیتر نە ئەو چیتر ئەو کوڕەی بینیبووەوە کە توانی بە ناوی خۆشەویستییەوە کچێنی بدزێت و چیتر بڕوای تەواوی بە چ پیاوێک نەمێنێ ئەم ترسە تا کۆتایی ژیانی بێ شووکردن بیهێڵێتەوە و چیتریش هیچ هەواڵێکی ئەو کوڕەی نەزانی، تەنانەت نەشیزانی لە چ وڵاتێکی دنیا گیرساوەتەوە.

تەنیا ئەو کوڕە توانی شاناز لەناو حاڵەتێکی دەروونی ڕووخاو و پارچە پارچە بوو جێبهێڵێ، کوڕەش هیچ هەست و سۆزێکی بۆ ئەو کچە نەبزوا، تەنانەت ڕۆژێک لە ڕۆژان بە خەیاڵیشی دانەهات کە ئافرەتێکی بەناوی شاناز خۆشیویستبێ، بۆیە ئەم لەپەڕە نهێنییانە هەروا بە داخراوی لەناو دڵی شانازدا مانەوە، ئەوەی زانیشی تەنیا خۆی بوو لەگەڵ کوڕەکە، بەڵم من و خەڵت بە تەماشاکردنی حاڵەتی دەروونی و زۆر داڵغەلێدان و ڕق لێبوونەوە لە پیاو و ترسان لە مێردکردنەوە و بە لێکدانەوەی خۆمان ئەم چیرۆکەمان بۆ شاناز دانا و ڕێشی تێدەچێت وابێت. ئیتر ئەوە ڕۆمانە و من وەک پاڵەوانی سەرەکی ڕۆمانەکە و بگێڕەوەی هەموو شتزانیش دەتوانم چیرۆک و ڕووداو بۆ خۆم دروست بکەم و مەرج نییە هەموو شتێک وەک خۆی دەقاودەق بگوازمەوە، چونکە ئەگەر وامکرد خوێنەری زیرەک گاڵتەم پێدەکات و دەڵێ ئەوە چ ڕۆماننووسێکە چیرۆکی خۆی و خەیاڵی خۆی لە ڕۆمانێکدا نەبێت، بۆیە منیش ئەو چیرۆکەم بۆ شاناز ئەفراند، چونکە ڕێی تێدەچێ و لەگەڵ ئەو واقیعەدا شتی وەها ڕووبدات بۆیە ڕۆماننووس

ئازادە کە واقیع چ وەک خۆی بگوازێتەوە چ دەستکاری بکات و خەیاڵی خۆشی بخاتە سەر منیش هەروام کردووە، ئەگەر خوێنەری زیرەک لێی وەرگرتم ئەوا منیش بەختەوەر دەبم.

کوێرە

لە ئەرەستۆیان پرسی: جوانی چییە؟

وتی: ئەم پرسیارە لە کوێران دەکرێ.

ئەوەی لە هەمووی زیاتر لەمەوە گرنگ بوو بۆ نووسینی ئەم ڕۆمانە چیرۆکی کوێرە خۆی بوو، چونکە وەک پاڵەوانی سەرەکی ڕۆمانەکە (کوێرەی چاوساغ)ە، بۆیە دەمەوێ خوێنەریش لەم مەراقە ببەمەدەر، تابزانێ ئەم پیاوە بەچی کوێر بووەو بۆچی خەڵکی پێیدەڵێن چاوساغ ئەو تووڕە دەبێت، بۆچی بە سروودی ئەی ڕەقیب و ستایشی کورد و کوردستان و حکوومەتی هەرێم ئەو تووڕە دەبێت و کاتێک کە گوێی لەم شتانە دەبێت ئەو لە ڕقان جوێن بە حکوومەتی هەرێمی کوردستان دەدات و لێی بووەتە حاڵەتی دەروونی، دەبێ چ سەربردەو ڕووداوێکی گەورە لە پشت ئەم نەهامەتییانەی کوێرە بێن، دەبێ چ مەینەتییەک لە پاڵ کوردبوونی ئەوەوە هەبێت. ئێمە زانیمان ژن و مەهابادی کچی بەهۆی پێشمەرگایەتی

کوێرەوە، یەکێکیان مرد و کچەکەشی بەهۆی ئەو زوڵمەی لە مێیینەدا لێیان کرد خۆی خنکاند و مردنی بۆ داپۆشینی ئابڕووی خۆی هەڵبژارد. هەردوو کوڕەکەشی ئاسۆ و ئاوات پێشمەرگەی دوو حزبی رکابەری یەکتر بوون، یەکێکیان لە شەڕی براکوژیدا گوللەباران کراو یەکێک لەو کەسانەی کە گوللەبارانیان کرد براکەی خۆی بوو، دواییش رزگاری بوو و سەرەنجام هەر براکەی خۆی بە گرتیداو چارەنووسی دیارنەما.
دواییش چۆن ئاسۆ ژنەکەی خیانەتی لێدەکات و ئەویش واز لە حزب و پێشمەرگایەتی دێنێ و ڕێگای هەندەران دەگرێتەبەر و دواییش لە ئۆتۆمبێلێکی کەپس لە نێوان هەنگاریا و نەمسا گیان دەسپێری و لە ڕێگاکەی نێوان ئەم دوو وڵاتە گۆڕغەریب دەبێت.
پێشتریش چیرۆکی بایز ئاغای برای کوێرەم بۆ گێڕانەوە، کەواتە ئەوەی دەمەوێ بیڵێم ئەوەیە کە بنەماڵەی کوێرە هەمووی بوونەتە قوربانی کوردایەتی و کوردبوونەوە، هەر بۆیەشە کوێرە وەک کاردانەوەیەک کە رەنگە لە پاڵ ئەم هەموو کوردایەتییە و قوربانیانەی کە داویانە هیچیان بۆ نەکردبێت، بۆیە پەرچەکردارەکانی هەموو دژی کوردایەتی و کوردبوونەوەیە.
دەبا بزانین چۆنە، بێگومان ئەمە چیرۆکی کوێرەش نەگێڕینەوە نازانین ئاخۆ وەڵامی ئەم پرسیارە راستە، یان نا. کە من وەها تێگەیشتووم، بەڵام ئەو وەڵامانە هەمووی دوای چیرۆکی خۆی دەبێ بدرێنەوە بە خوێنەرانی ئەم ڕۆمانەش دەڵێن کە پەرچەکردارەکانی

کوێرە لە چییەوە سەرچاوە دەگرن.
بەھەر حاڵ بۆ چیرۆکی کوێرە دوو شەو لەگەڵیدا دانیشتین تا بە تەواوی چیرۆکی خۆی بۆ گێڕاینەوە.
کوێرە پیاوێکی تا بڵێی زیرەک بوو، ئەو چاوەکانی قووڵ بوونەوە وەکو کوێرەکانیتر، بەڵکو خاوەن دوو چاوی زەق بوو و چاویلکەشی نەدەکردە چاوەکانی. ئەگەر لە دوورەوە تەماشات بکردبوایە نەتدەزانی ئەو کابرایە کوێرەیە. ئەو پیاوێکی باڵابەرزی چوارشانە بوو، ھەموو بەیانیان ریشی خۆی دەتاشی ئینجا دەھاتە دەرەوە، سمێڵێکی تێکەڵوی لە مووی ڕەش و سپی بوو و بەردەوام قژی خۆی سفر دەکرد و مووە سپییەکانی سەری بە کڵو و جەمەدانی دەشاردەوە. ھەمیشە کورتەک و شەرواڵ و پشدێنێکی گوڵ گوڵی دەبەستا و ڕێک و پێک و خاوێن بوو.
ئەو بێ گۆچان بەڕێدا دەڕۆیشت تەنیا دەستەکانی دەدایە پێش خۆی تا ئەگەر بەر شتێک بکەوێت بزانێ چییە، ھەموو ڕێگاکانی خۆی کە پێیدا دەھات و دەچوو شارەزابوو، من وای بۆ دەچم ھەر لەبەر ئەوەشە پێیدەڵێن چاوساغ، چونکە وەک کوێرانی گۆچانی بەدەستەوە نەبوو، وەک کوێران چاویلکەی ڕەشی لە چاو نەبوو، وەک کوێرانیش بەپێی خشکە نەدەڕۆیشت، ئەمانەش ھۆی ترن کە ناویان ناوە چاوساغ، بەڵام بە وشەی چاوساغ قەڵس دەبوو، جوێنی دەدا وەک ئەوەی ناڕاستەوخۆ پێیبڵێن: تۆ درۆ دەکەیت و چاوەکانت ساغن و کوێرەنیت، یان وەک ئەوەی پێیبڵێن: تۆ نواندن دەکەیت

و بە ئەنقەست خۆت کوێر کردووە تا سۆزی خەڵک بۆ خۆت ڕاکێشی، بەڵام کەس لە دەردی ئەو نەدەگەیشت، کەس نەیدەزانی ئەو چەند جار جەرگی سووتاوە، ئاخر ئەو کارەسات و مەینەتییانەی کە بەسەر ئەو و خێزانەکەیەوە هاتوون، ئەگەر بەسەر هەر خێزانێک، یان کەسێکی تر هاتبان نەیاندەتوانی جوولەش بکەن، بەڵکو دەبووایە هەر بۆ حاڵی خۆیان بگریابووان.
منیش زۆر مەراقم کرد هەرچی زووە چیرۆکی ئەو پیاوە بنووسمەوە تا بزانم ئەو خەڵکە لەگەڵیدا لەسەر هەقن کە پێیدەڵێن چاوساغ، یان سروودی ئەی ڕەقیب بۆ دەڵێن، یانیش ستایشی کورد و کوردستان دەکەن، یان بژی حکوومەتی هەرێمی بۆ دەڵێن ئەو بەم دەربڕینانە تێکدەچێ و جوێن دەدات، یانیش ئەوەیە ئەو خەڵکە هیچیان لە نهێنی ئەو پیاوە نازانن و تفەنگ بە تاریکییەوە دەنێن و لایان وایە ئەو پیاوە کەسێکی ساختەچی و فێڵبازە! من وەک لە دەمی خۆیەوە بیستوومە وەها وەک خۆی چیرۆکەکانی پڕ لە کوێرەوەرییانی بۆ دەگێڕمەوە:
کوێرە وەک پێشتریش بۆم باسکردوون ناوی خۆی سیامەند وەک بنەچەش کە چیرۆکی بایز ئاغای براکەیم بۆتان گێڕاوەتەوە لە کۆنەوە خەڵکی مەهاباد بووەو دوای کەوتنی کۆماری کوردستان هاتۆتە هەولێر. ئێتر لێرە لەمدیوەی کوردستان گیرساوەتەوەو چەند ساڵێک کاری کرێکاری کردووە دوایش بووە بە وەستای دیوار و دوای ئەوەش وازی هێناوە لە بازاڕ دووکانێکی سەعاتچیی داناوەو بووە بە وەستای چاککردنەوەی

سەعات، زۆریش لە کارەکەیدا کارامە و زیرەک بووە.
لە ساڵی 1963دا کە حەرەس قەومییەکان هاتنە کوردستان و غەدریان لە خەڵک دەکرد و لە گۆترە و هەر لەبەر کوردبوونیان بە هەوای نەفەس خەڵکیان دەکوشت، ئەو ئەوکاتە بەرگەی زوڵمی ئەوانی نەگرتووەو ماڵ و منداڵی خۆی جێهێشتووە و رووی کردۆتە چیا و بووەتە پێشمەرگە تا ساڵی 1970 کە بەیاننامەی 11ی ئازاری ئەو ساڵە بڵوکرایەوەو ئاگربەست پەیدابوو لەنێوان حکوومەتی بەعس و شۆڕشی کورد دەنگی شەڕ کپ کرایەوە، ئەویش ئەوسا وەک زۆربەی پێشمەرگەکانی شۆڕش گەڕاوەتەوە هەولێر و هاتۆتە ناو ماڵ و منداڵەکانی خۆی.
کە هاتەوە، منداڵەکانی خەریکی خوێندن دەبن و ئەویش دووکانێکی سەعاتچییەتی دادەنێتەوەو جارێکیتر خەریکی کاسبی دەبێت. کوڕەکانی ئاسۆ و ئاوات و نیو دانە رۆژ دەچنە قوتابخانە و نیو دانە رۆژەکەش کاری دەستگێڕی و حەمماڵی دەکەن. مەهاباد و شانازیش ئەوکاتە لە قوتابخانە بوونە.
بەهەرحاڵ بەخۆی و دوو کوڕەکەی پارەی خانوویەک کۆدەکەنەوەو ئەو خانووەی ئێستا کوێرەو شانازی لێیە و ئێمە کرێچی ژوورێکی ئەوانین، دەکڕن و لە کرێچییاتی رزگاریان دەبێت.
لە ساڵی 1974دا کە ئاگربەستی نێوان حکوومەت و شۆڕشی کورد تێکدەچێ، ئەویش لە خۆی دەترسێ و جارێکیتر روودەکاتەوە شاخ، بەڵام ئەمجارەیان چرۆکی

تراژیدیاکە لێرەوە دەست پێدەکات.
ئەمجارەیان لە چەندان شەڕدا ئەو وەک پێشمەرگەیەکی بێسپۆر و کارامە و شارەزا لە شەڕ، لە زۆربەی شەڕەکانی ناوچەی پێشمەرگایەتی خۆیدا داکۆکی لە خاکی خۆی دەکات تا پلەی پێشمەرگایەتی بەرزدەبێتەوەو دەبێتە سەرپەل. ئەوەی کێشەلێکەی دەگێڕنەوە ئەوەیە کە لە شەڕەکاندا بە پێوە شەڕی کردووە و گوللەی خۆی بە خەسار نەداوەو لەمبارەشەوە دەیگوت:
ڕۆژێکیان لە شەڕێکی دەستەویەخەی نێوان پێشمەرگە و دوژمندا، کە حکوومەت بە سەرباز و جاش و جەیشی شەعبی پێکەوە هێرش دەکەنە سەر چیای سەفین، لەم شەڕەدا برادەرەکانیان هەموو شەهید دەبن تەنیا سیامەند و پێشکۆ ناوێک ماونەتەوە. کوێرە دەیگوت: پێشکۆ قاچی خۆی بەستبووەوە تا ڕانەکات، بە هەردووکیان ئۆتۆزنێک هێرشی دوژمن رادەگرن و ناهێڵن نزیک ببنەوە، کەچی لەملاوە فڕۆکەیەکی جەنگی بۆردومانیان دەکات. لەم بۆردومانەدا پێشکۆ بریندار دەبێت و سیامەندیش چەند ساچمەیەک بە سەرکی و لەشانەکانی دەکەون. ئەو لە گەرمەی شەڕ و گەرمی برینەکانی هەست بە هیچ ناکات، لەناکاو چاوەکانی پێش خۆیان نابینن و بینایی نامێنێ.
پێشکۆش هیچی لێنەوە، برینەکانی خۆی بە میزی خۆی دەبەستێتەوەو پارچەی پێشتەکەی لە برینەکانی دەئاڵێنێ، بە برینداریەوەش وردە وردە تەقە دەکات، دوای سیامەند لە پشتی خۆی دەکات و ناوە ناوەش دادەنیشێ و تەقە

دەکات تا لە سەنگەرەکە دووردەکەوێتەوە، تا سەرباز و جاش و جەیشی شەعبی دەگەنە ئەو سەنگەرە، ئەوان دەگەنە ئەو جێیە پێشتەوەی جەنگ.

دوای چەند ڕۆژێک پشکۆ وردە وردە برینەکانی چاک دەبێتەوە و دەکەنە ئێشکگری بارەگاو سیامەندیش دەنێرنە ئاران و بۆ چارەسەری چاوی دەیبەنە لای دکتۆرێکی باشی چاو لە ئاران، بەڵام چی چارەی نیە و چەپیان بۆی پێکانی، چاوەکانی بە ساغی دەمێننەوە، بەڵام نابینا دەبێت. کوێرە چەند مانگێک لە بارەگا ئاگایان لێدەبێت و جلی بۆ دەشۆن و خزمەتی دەکەن. کوێرە دەمێنێتەوە تا حکوومەت بڕیاری لێبوردن دەردەکات، ئەوسا ئاسۆی کوڕی دێتە دوای و دەچنەوە هەولێر و خۆی ڕادەستی حکوومەت دەکات و دوایی دەینێرنەوە ماڵەوە و واز لە ژیانی پێشمەرگایەتی دێنێ و لەناو ماڵ و منداڵەکانی خۆیدا دەژیت.

کوێرە ماوەیەک بێ ئیش دەبێت و نازانێ چی بکات، دوای دەگەڕێتەوە بۆ پیشەی کۆنی خۆی کە سەعاتچی بووە، لەبەردەم دووکانێکی ئاساییدا مێزێکی سەعاتچیی دادەنێ. دووکاندارەکە سۆزی بۆی دەجووڵێ و ئامادەی دەدات و پەرۆشی کە لە ماڵەوە نانی بۆ دێنێ لەگەڵ خۆیدا دایدەنیشێنێ. دووکاندارەکە بەیانیان مێزەکەی بۆ دێنێتە دەرەوە و ئێوارانیش بۆی دەبانەوە ژوورەوە. خەڵکەکە ئەوەندەیان کە دەزانن کوێرە، ناوەڕۆکی ژمێری خۆیانی لێ چاک بکەنەوە، دوای وردە وردە بڕادەر و ناسیاو و جیرانی دۆستانی ڕووی تێدەکەن و وەک ئامادەیی کە

كاتژمێری خۆیانی لەلدا چاك دەكەنەوە.

ماوەیەك بەمجۆرە ڕۆژەكانی بەڕێدەكات، خەڵكە ئەوانەی دێنە لی كاتژمێری لەل چاك دەكەنەوە زۆر پێیان سەیرە كە دەزانن ئەو پیاوە كوێرەو سەعاتچییە، ئەم كارە وردە دەكات، سەریان سووڕدەمێنێ كە چۆن كوێرێك كاری سەعاتچیانی دەكات تەنیا بەدەست لێخشاندن دەزانێ كارەكەی خۆی بكات، دیارە هەر ئەوكاتە بووە كە پێیان وتووە كوێرەی چاوساغ، زۆر كەسیش تا لە ڕێگادا نەڕۆیشتبا بڕوای بەمە نەدەكرد كە ئەم پیاوە كوێرە، چونكە هیچ نیشانەیەكی كوێرایەتی پێوە دیار نییە، نە گۆچان هەڵدەگرێ و نە چاویلكەی ڕەشیش لە چاو دەكات و چاوەكانیشی وەك كوێران قووڵ نەبووە و نەڕژاون، بەڵكو تەنیا و تەنیا لە ڕێگادا قاچەكانی تۆزێك سست بەدوای یەكدا ئاودیو دەكات و دەستەكانی دەداتە پێش خۆی تا بزانێت لە پێش خۆیدا چی هەیە و بیناسێتەوە. ئەوەبوو چیرۆكی كوێرەو چیرۆكی ئەم نازناوەی كە بۆچی پێیانگوتووە چاوساغ، بەڵام بۆچی جوێن دەدات و پێی ناخۆشە باسی كورد و كوردستانی گوێ لێبێت، یان كە سروودی ئەی ڕەقیب بۆ دەڵێن ئەو جوێن دەدات، یانیش بە ناوهێنانی حكوومەتی هەرێم ئەو تێكدەچێت و جوێن دەدات، بەڵام ئەگەر جوێن بە پێشمەرگە بدرێت، یان خراپ باسی بكرێت ئەو یەكسەر هەڵیدەداتێ و وەڵام دەداتەوەو داكۆكی لە ناوی پێشمەرگە دەكات، چونكە ژیانی خۆی هەمووی لەسەر پێشمەرگایەتی داناوەو بۆ پێشمەرگایەتیش

قوربانی داوە، هەر لەو پێناوەشدا خێزان و کچەکەی لەدەستداوە، کوڕێکیشی لە شەڕی براکوژیدا شوێن بزر کراوە و ئەوەی تریشی دوای کارەساتی خێزانەکەی وازی لە کاری پێشمەرگایەتی هێناوەو لە ڕێگای تەدەران گیان لەدەستدەدات، دوایش هەر لەوێ گۆڕ غەریب دەبێت. من وای بۆ دەچم کە ئەو پیاوە بۆیە ئەوەندە لێی بێتە گرێی دەروونی، چونکە ئەو هەموو ژیانی خۆی و خێزانی لەسەر پێشمەرگایەتی و کوردایەتی داناوە، بەڵم دیارە لەلایەن حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە هیچی بۆ نەکراوە وەک پێویستت ئاوڕی لێنەدراوەتەوە، ئەوەی کە وەریشیدەگرێ تەنیا و تەنیا مووچەیەکی کەمی کەمئەندامانی سەنگەرە کە ئەویش بەشی گوزەرانی خۆی و کچەکەی ناکات. بەلی ئەوەوە دەبووایە ئێستا ڕێزلێنانێکیان بۆ خەباتی پێشاوەی ڕێکخستبایە، ئاییش مووچەیەکی شایستەیان بۆ بڕیبایەتەوە کە بتوانێ پێویستیەکانی بەکارکردن بەێت، چونکە دەیدیت دوێنێ کۆنەکۆ و چاش کۆنە مەفرەزەی ئاتبەتە بووە، ئەمڕۆ لەم حکومەتە بە وەزیر و بەڕێوەبەری گشتی و بە پلەی سەربازی بەرز خانەنشینی کراوە، ئەویش خەباتی کردووە و قوربانی داوە کچەکەی تەنیا مووچە کەمەکەی کەمئەندامانی سەنگەری بۆ بڕاوەتەوە کە ناکات مووچەی کەمترین فەرمانبەری دەوڵەت، بۆیەشە دڵی لەم حکومەتەی خۆمان پڕە و لێی بۆتە گرێی دەروونی، هەربۆیەشە کە گوێی لە ناوی حکومەتی هەرێم وشەی کورد و کوردستان دەبێت، ئای سروودی ئەی ڕەقیب بۆ

دەڵێن، ئێوە ئاگای لەخۆی نامێنێ و وەك پەرچەكردار بە جۆنێ وەڵامی ئەو خەڵكە دەدانەوە دەڵێ:

- بڕۆن هەی خوێڕینە، پەرزانی بێت ئەم حكوومەتە نازدارە، ئەوەنەی من بەبیرم دێ و فام دەكەم و گوێم لە ناوی حكوومەتان بووە، ئەم حكوومەتەی ئێوە خراپتر و نالەبارترین حكوومەت لەم دەیەوە، ناعەدالەتترین نەدیوە، ئەم حكوومەتە بێ باكتر و پیسترین نەدیوە گوێم لێنەبووە.

ئەو پیاوە كوێرە پێشتر لەم ڕۆمانەدا باسی ئێوەمان بۆ كردن و وتمان ئەو كوێر بووە و دوای لە سەنگەری پێشمەرگایەتییەوە دوای لێبووردنێك دێتەوە ناو ماڵ و منداڵی خۆی، ئەوسا ئەیچێ شێكی چنگ نەكەوتووەوە گەڕاوەتەوە سەر كاری پێشووی خۆی كە سەعاتچی بووە، بەڵام ئێستا دوای ئەوەندە ساڵە حەزمكرد بزانم هەر ئەم كارە دەكاتەوە یا شتێكی تر، ئەوەی زیاتریش مەبەستم بوو لێم بێت گرێكوێرەكەی ئێوە بزانم ئەو پیاوە كوێرە خۆی كردۆتە ڕێگاكەی، یان مەبەستێك بۆ پارە پەیداكردن و مەبەستیشم زیاتر ئەوەبوو بزانم سواڵ دەكات، یاش كاروكاسبی دەكات، دەمویست بزانم بەیانیان كە دەچێتە بازاڕ و لەوێ ناگەڕێتەوە ئاخۆ چ كارێك دەكات و خەریكی چییە؟

ڕۆژێكیان كە بەیانی لە ماڵ چوومەدەر من بەناوی چوونم بۆ چایخانە بەدوای كەوتم، وردە وردە بەدوای هەنگاوەكانی ئەو دەڕۆیشتم تا گەیشتە دەڵاڵخانە، لەوێ لەپێش دووكانێكدا كە لەكێی گۆزێك بەتاڵ

بوو کارتۆنێکی لەسەر زەوی داناو چەند سعاتێکی لە گیرفانی هێنایە دەرەوەو لەسەر کارتۆنەکە دایانا. لەوێ من بەجێم هێشت و تا نیوەڕۆ چوومە چایخانەکەی باغی شار دانیشتم، کە نیوەڕۆ هەڵسام و بەلای شوێنەکەیدا ڕۆیشتم تا بزانم لە کوێ نان دەخوات و چی دەکات. بینیم لە دووکانەکەی کە کارتۆنەکەی لەپێش دانا، دانیشتووەوە لەگەڵ ئەوان نان لە سفرتاسەکەوە دەخۆن کە لە ماڵەوە بۆیان هاتووە، ئەوسا زانیم کە ئەو پیاوە لە سعاتچییەکانەوە بۆتە سعاتفرۆش، زۆرم مەراقکرد کە بزانم بۆچی پیشەکەی گۆڕیوە، ئەگەرچی هەردوو پیشەکەش هەر لەگەڵ کاتژمێردایە، بەڵام دیارە هۆکارێک هەبووە کە لە سعاتچییەوە ببێتە سعاتفرۆش، ئەوەش بۆ شەوم دانا کە لێی بپرسم. ئەوسا زانیم کە ئەو پیاوە واتە کوێرە سەر ڕاستە و خاوەن دەروونێکی پاک و بەرزە و دەست لەبەر کەس پان ناکاتەوە بە ڕەنجی شانی خۆی دەژی، خۆ دەیتوانی ببێتە بە سوڵکەر و پارەی چاکیشی دەست دەکەوت، بەڵام ئەو دڵبەرزی و کەرامەتی ڕێگای نەدەدا، ئەوەی فێریشی بوو بوو لەم نەفس بەرزییە ئەوا لە پێشمەرگایەتییەوە فێری بووبوو. ئەو هەموو جار کە دەچووە سەر گۆڕی مەهابادی کچی کە لەم خێزانەیدا تەنیا ئەو گۆڕی هەبوو تا بچێ فاتیحا و قولهوەڵڵایەکی بۆ بخوێنێ، دەنا گۆڕی بایز ئاغای برای نەبوو، گۆڕی ژنەکەشی کاتێ لە زیندان بوون و کەس نەبوو تەرمەکەی وەرگرێتەوە، شارەوانی شاردییانەوەو نەیانزانی کەوتۆتە کوێ، گۆڕی کوڕەکانیشی یەکێکیان

چارەنووسی نادیاری و نەزانی ماوە، یان مردووە، ئەگەر مردووش بێت بێ گۆڕ بوو، ئاسۆشی لە ڕێگای ئەندەرانیدا گۆڕ غەریب بوو، بۆیە هەر جارەی دەچووە سەر گۆڕی ئەمەباد لەگەڵ ئەو فاتیحای بۆ ئەمەوویان دەخوێند، کە دەشگریا جارێک بۆ بێخەنی ڕەشی خۆی و ئەو چارەنووسەی خۆی دەگریا و جارێکیش بۆ زوڵم و ستەمی زەمانە کە ئەو خێزانەکەی بوونە قوربانی ئەم سەردەمە و دنیایە غەدارە.

ئەمەش بوو چیرۆکی کوێرەی چاوساغ کە وەکو لەسەر شەقامەکەی بەردەم ئۆتێل سندباد دیمە و بەدوای کەوتم و چوومە ماڵەکەی و بوومە کرێچی و ئاوماڵی ئەو تا ژیانی ئەو و خێزانەکەی بکەمە ڕۆمان و چیرۆکێکیان پڕ لە چەرمەسەری ئەو بنووسمەوە، دوایش ئەم ڕۆژەی کە چاودێری کرد بزانم چ کارێک دەکات و بزانم هەر لەسەر پیشەکەی خۆیەتی کە سعاتچیە، یانیش پیشەیەکی تر دەکات و دوای زانیم کە بووەتە کاتژمێرفرۆش.

هەر ئەمڕۆژە کە بەیانی و ئێوارە چاودێریم کرد، دوایش ئێوارە لە دوای بووم تا بزانم ئەمەوو ئێوارەیەک کە دێتەوە لە ڕێگا ئەو خەڵکە وەک ئەمەوو ڕۆژانێر گێچەڵی پێدەکەن و لێی ناگەڕێن و تووڕەی دەکەن، یان هەر ئەمجارە بووە کە ئەمجار من دیتم و واڵکێ کردم بەدواداچوونی بۆ بکەم و ژیانی ئەو بکەمە ڕۆمانی داهاتووم، ئەوەبوو ئەم ئێوارەیە وەک جاری ئەمەکەی لەسەر جادە بێنیم و بەدوایدا چوومە ماڵیان و دوایش

بووە کرێچی و هاوماڵی ئەو.
ئەمجارەش ئەم ئێوارەیە لە هەمان شوێنی یەکەمجار دۆزیمەوە لەپێشی هوتێلی سندباد، خەڵکەکە پووڕەیان دەکرد و پێیاندەگوت:
چاوساغ، چاوساغ
ئەویش جوێنی پێدەدان و وەک ئەوەی بڕوای پێنەکەن کە ئەو کوێرە، ئایشیان پێ دەگوت: بژی کورد و کوردستان، بژی حکوومەتی هەرێم.
ئەو دیسان جوێنی دەدا. هەندێکیش لە پێشی دەڕۆیشتن و سروودی ئەی رەقیبیان بۆ دەگوت، ئەویش وەک جاران جوێنی دەداو دەیگوت:
- بڕۆن بە نەعلەت بن لەگەڵ حکوومەتە گەندەڵەکەتان، بڕۆن بەر نەفرەتی خودا بکەون، خۆتان و ئەم حکوومەتە ساوایانتان کە ئەوەندە ساڵە حکوومەتە و حوکم دەکات و پڕە لە نایەکسانی کەچی گەورە نەبووە و میللەتەکەی لە برسان دەمری، با شەرمەزار بێت ئەم حکوومەتە کە بە سێ مانگ جارێک چارەگە مووچەیەکتان دەداتێ، بڕۆن رۆژێک دێت ئەو خوایە تۆڵەی ئەم ناعەدالەتیەتان لێبکاتەوە، ئەوەی ئەوان کردیان دوژمنیش نەیتوانی لەگەڵمان بکات.
منیش هەر لەبەر رۆڵی کوێرەکە لەم رۆمانەدا ناوی لە رۆمانەکەم دەنێم (کوێرەی چاوساغ)، ئەگەر ئێوەش چیرۆکی تری لەسەر بنیاد دەنێن، دەتوانن، چونکە ژیانی ئەم کوردە پڕە لە داستانی هەزارانی وەک کوێرەو دەشتوانن، لێ خۆتان کۆتایی چیرۆکەکە، یان بەشەکانی

چیرۆکەکە لە زەینی خۆیاندا زیاد و کەمی بکەن، یان چیرۆکی شێوەی ژیان و ڕووداو و بەسەرهاتەکانی (کوێرەی چاوساغ) بکەنە تێهەڵکێشی ڕووداو و چیرۆکەکانی ناو ئەم ڕۆمانە.

من ڕۆمانی خۆم نووسی و بەشدار دەبم لە پێشبڕکێکەی ڕۆمانی کوردی و بەهیوای ئەنجامێکی باش.

ڕوونکردنەوە بە هەندێک لە ناوی شوێنەکان

باغی شار: باغێکی گەورەیە لەناو سەنتەری شاری هەولێر، ئێستاکە جێگای دانیشتن و چایخانەی تەقاویت و بەساڵچووانە.

قەڵا: قەڵای هەولێر.

گۆڕستانی تەیراوە: گۆڕستانێکە لە گەڕەکی تەیراوەی شاری هەولێر، لە سەنتەری شار نزیکە.

گەڕەکی تەعجیل: گەڕەکێکی کۆنە لە شاری هەولێر و لە سەنتەری شار دایە.

دەلاڵخانە: جێگای کۆنەفرۆشی جارانی هەولێر، لە سەنتەری شاربوو، ئێستا بووەتە پارکی سەنتەری شار.

هوتێل سندباد: هوتێلێکی کۆنە لە سەنتەری شاری هەولێر دەکەوێتە بەرانبەر قەڵا.

شێخی چۆلی: مزگەوتێکی کۆنە لە شاری هەولێر، لە سەنتەری شارە.

بازاڕی لەنگە: جێگای فرۆشتنی شتی کۆنە لە هەولێر.

چاپکراوەکانی نووسەر

١- ((؟)) شەش کورتەچیرۆکی کوردی، بە هاوبەشی لەگەڵ کەمال سەعدی، هەولێر، چاپخانەی شارەوانی، چاپی یەکەم، ١٩٧٦، ٣٥ل.
٢- خەونە سەوزەکان، چیرۆک، بەغدا، چاپخانەی ئۆفسێتی حسام، چاپی یەکەم، ١٩٨٨، ٨٠ل.
٣- مەرگی بازنەیی، نۆڤلێت، لە بڵاوکراوەکانی بزاڤی رۆشنبیرانی نوێخواز ژمارە (٦)، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیری، چاپی یەکەم، ١٩٩٩، ٤٨ل.
٤- بیبلیۆگرافیای چوار ساڵەی گۆڤاری (رامان)، بە هاوبەشی لەگەڵ عەبدوڵڵا زەنگەنە، لە بڵاوکراوەکانی گۆڤاری (رامان)، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، چاپی یەکەم، ٢٠٠٠، ٤١٣ل.
٥- پێناسەی دەستوور، یاسایی، د. عەبدولڕەزاق ئەلتەعان، وەرگێڕان لە عەرەبییەوە، لە بڵاوکراوەکانی رێکخراوی بڵاوکردنەوەی رۆشنبیری یاسایی ژمارە (١٢)، هەولێر، چاپخانەی کەوێڵ، چاپی یەکەم، ٢٠٠٤، ٤٨ل.
٦- دەروازەیەک بۆ هزرنامەی لویس ئەلتۆسێر، هزر، ئۆجیلفی، وەرگێڕان لە عەرەبییەوە، لە بڵاوکراوەکانی

دەزگای سـەردەم-کتێبی گیرفـان ژمـارە (٥٤)، سـلێمانی، چاپخانـەی دەزگای سـەردەم، چاپـی یەکـەم، ٢٠٠٤، ٩٤ل.
٧- تاوانبـاری جەنـگ، یاسـایی، لـە بڵاوکراوەکانـی یەکێتـی مافپەروەرانـی کوردسـتان ژمـارە (٥)، هەولێـر، چاپخانـەی منـارە، چاپـی یەکـەم، ٢٠٠٥، ٤٨ل.
٨- چیرۆکـی کوردی-رەخنـەو لێکۆڵینـەوە، لـە بڵاوکراوەکانـی وەزارەتـی رۆشـنبیری-کتێبی گیرفـان ژمـارە (٧)، هەولێـر، چاپخانـەی وەزارەتـی رۆشـنبیری، چاپـی یەکـەم، ٢٠٠٥، ٩٦ل.
٩- ئاوێنـە، ١٠٠ کورتیلەچیـرۆک، لـە بڵاوکراوەکانـی کتێبفرۆشـی سـۆران-هەولێر ژمـارە (٥٥)، سـلێمانی چاپخانـەی گەنـج، چاپـی یەکـەم، ٢٠٠٥، ٨٠ل.
١٠- ڕۆمانـی کوردی-خوێندنـەوەو پرسیار، لـە بڵاوکراوەکانـی دەزگای ئـاراس ژمـارە (٥٢٩)، هەولێـر، چاپخانـەی دەزگای ئـاراس، چاپـی یەکـەم، ٢٠٠٧، ٣٦٠ل.
١١- گیـای سـەروەری، چیـرۆک، لـە بڵاوکراوەکانی وەزارەتـی رۆشـنبیری ژمـارە (٢٩٨)، هەولێـر، چاپخانـەی وەزارەتـی رۆشـنبیری، چاپـی یەکـەم، ٢٠٠٨، ٩٤ل.
١٢- پەیژەکانـی تاریکـی، کۆچیـرۆک، لـە بڵاوکراوەکانـی دەزگای ئـاراس ژمـارە (٨٢٩)، هەولێـر، چاپخانـەی دەزگای ئـاراس، چاپـی یەکـەم، ٢٠٠٨، ٢٥٥ل.
١٣- چیرۆکـی کوردی-رەخنـەو لێکۆڵینـەوە، بـە دەسـتکاری و زیادکردنـەوە، لـە بڵاوکراوەکانـی ناوەنـدی ئاوێـر بۆچـاپ و بڵاوکردنەوەژمـارە (٢١٧)، هەولێـر، چاپخانـەی رۆژهـەڵات، چاپـی دووەم، ٢٠١٦، ١٦٤ل.

١٤- ئاوێنــە، ١٠٠ کورتیلەچیــرۆک، بــە زیادکردنــی لێــدوان و نووســینەکان لەبــارەی کورتیلەچیرۆکــەکان و وەرگێڕانــی کورتیلەچیرۆکــەکان بــە زمانــی عەرەبــی و تورکمانــی، ئێــران، چاپخانــەی تــاران، چاپــی دووەم، ٢٠١٦، ٢٧٢ل.
١٥- دەســەڵاتی رۆشــنبیری، بابەتــی رۆشــنبیری و سیاســی و یاسایی، ئێران، چاپخانـەی تـاران، چاپـی یەکـەم، ٢٠١٦، ٣٤٤ل.
١٦- شـیری مووسـا، ڕۆمـان، هەولێـر، چاپخانەی رۆشـنبیری، چاپـی یەکـەم، ٢٠١٧، ١٩٢ل.
١٧-ئینیســکلۆپیدیای لەتیــف حامیــد بەرزنجــی، لــە بڵاوکراوەکانــی ئەکادیمیــای کــوردی، هەولێــر، چاپخانــەی زانکــۆی ســەڵاحەددین، چاپــی یەکــەم، ٢٠١٧، ٦٢٤ل.
١٧-ســەدرەدین عــارف نوێــکاری چیرۆکــی کــوردی، لــە بڵاوکراوەکانی دەزگای چاپ و پەخشی سـەردەم، سلێمانی، چاپخانــەی ســەردەم، چاپــی یەکــەم، ٢٠١٨، ١١٦ل.